
Kyrkomötet
Ekonomiutskottets betänkande 2018:1

Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2019–2021

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas skrivelse KsSkr 2018:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2019–2021.

Utskottet ställer sig bakom kyrkostyrelsens förslag och föreslår att kyrkomötet fastställer kyrkostyrelsens förslag till verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2019–2021 i sin helhet.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå.
2. Kyrkomötet beslutar att fastställa kostnadsram för 2019 till 3 196 miljoner kronor.
3. Kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2020 till 3 143 miljoner kronor.
4. Kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2021 till 3 176 miljoner kronor.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2018:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2019–2021

Kyrkomötet beslutar att

1. fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå,
2. fastställa kostnadsram för 2019 till 3 196 miljoner kronor,
3. medge planeringsram för 2020 till 3 143 miljoner kronor,
4. medge planeringsram för 2021 till 3 176 miljoner kronor.

Yttrande från andra utskott

Ekonomiutskottet har inbjudit samtliga utskott att yttra sig över skrivelsen i de delar i skrivelsen som är relevanta för respektive sakutskott. Yttrande har inkommit från Kyrkolivsutskottet Kl 2018:2y, *bilaga 1*, Samhälls- och kulturutskottet SK 2018:1y, *bilaga 2*, Gudstjänstutskottet G 2018:2y, *bilaga 3* och Organisationsutskottet O 2018:1y, *bilaga 4*.

Bakgrund

Enligt 51 kap. 4–5 §§ kyrkoordningen ska den nationella nivån varje år upprätta en budget för nästa budgetår. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret, samt en plan för ekonomin under en period av tre år.

Till skillnad från tidigare år finns i kyrkostyrelsens skrivelse inga särskilda förslag till kostnadsramar på fem år för utlandsfastigheterna. I syfte att konsolidera redovisningen är dessa kostnader i årets skrivelse istället inkluderade i de totala kostnads- och planeringsramar för nationell nivå som föreslås för 2019–2021. I tabell 15 på sidan 36 i skrivelsen finns det dock en plan över fastighetskostnaderna på fem år, varav de första tre åren ingår i verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2019–2021.

Skrivelsens innehåll och indelning

Mot bakgrund av ovanstående har kyrkostyrelsen i skrivelsen lämnat förslag till inriktning för verksamheten, kostnadsram för 2019 samt planeringsramar för 2020 och 2021.

Skrivelsen är indelad i följande delar. I *Att räcka evangelium genom ord och handling* ges en teologisk bakgrund till innehållet i skrivelsen. I *Kyrkostyrelsens uppdrag* redovisas den nationella nivåns uppgifter, som leds och samordnas av kyrkostyrelsen. I *Skrivelsens struktur* finns övergripande information och läsanvisningar. I *Utmaningar utifrån omvärldsbeskrivning* redovisas de utmaningar kyrkostyrelsen ser utifrån genomförd omvärldsanalys i Sverige och internationellt. I *Kyrkostyrelsens långsiktiga målbilder 2030* beskrivs kyrkostyrelsens ambitioner på längre sikt och vilka verksamheter som behöver bedrivs under planeringsperioden för att bidra till uppfyllnad av dessa målbilder. I *Övrig verksamhet* beskrivs verksamhet som indirekt bidrar till uppfyllnad av de långsiktiga målbilderna. I *Ekonomi* redovisas och kommenteras ekonomin för den nationella nivån i sin helhet och förslagen till kostnadsram 2019 och planeringsramar 2020–2021. Dessutom redovisas här en kassaflödesbudget för åren 2019–2021. *Bilaga 1* innehåller den omvärldsbeskrivning som legat till grund för kyrkostyrelsens verksamhetsinriktning och målbilder. *Bilaga 2* ger information om kyrkostyrelsens kansli.

Kyrkostyrelsens förslag

Av skrivelsen framgår att huvuddelen av planeringsperiodens budget omsluter löpande åtaganden och verksamhetskostnader som svårigen kan prioriteras bort. Antingen är ansvaret reglerat i kyrkoordningen eller så är arbetet av stor betydelse för Svenska kyrkans verksamhet. Enbart en mindre del utgör utrymme för särskilda prioriteringar.

Förslag till verksamhetsinriktning för 2019–2021 redovisas i år för första gången utifrån ambitioner som kyrkostyrelsen har på längre sikt. De utmaningar som kyrkostyrelsen identifierat utifrån den omvärldsbeskrivning som framgår av *bilaga 1* till skrivelsen, har legat till grund för följande långsiktiga målbilder som kyrkostyrelsen nu formulerat:

1. År 2030 har vi stärkt förmågan att bidra till ett församlingsliv som utifrån lokala förutsättningar kan möta samtidens utmaningar.
2. År 2030 har vi stärkt relevansen och engagemanget för Svenska kyrkans arbete, grundat i kristen tro, för ett hållbart samhälle i Sverige och i världen.
3. År 2030 har vi bidragit till utveckling av en effektiv styrning, administration och förvaltning i Svenska kyrkan, så att församlingarna kan fullgöra sitt grundläggande uppdrag.

Kopplat till varje målbild finns ett eller flera delmål som ligger till grund för planering, genomförande och uppföljning i den samlade verksamheten under planeringsperioden. I anslutning till varje delmål finns insatser angivna, som ska genomföras för att leda mot uppfyllnad av målbilden.

- ◆ Stödja utveckling av församlingslivet
- ◆ Utbilda för tjänst i Svenska kyrkan
- ◆ Bidra till samhällsutvecklingen
- ◆ Värna och utveckla relationer med kyrkans omvärld
- ◆ Samordna och utveckla internationell mission och diakoni
- ◆ Stödja och utveckla administration och förvaltning
- ◆ Reglera inomkyrkligt
- ◆ Utjämning och finansförvaltning
- ◆ Styrning och ledning
- ◆ Internt stöd

De första sex verksamhetsområdena som nämnts ovan har en direkt koppling till de långsiktiga målbilderna, medan verksamheterna inom de fyra sista områdena indirekt bidrar till målbildernas uppfyllnad.

Kyrkostyrelsen pekar i skrivelsen särskilt på behovet av att skapa en ny visuell identitet för Svenska kyrkans internationella arbete och därigenom höja kunskapen om detta inom Svenska kyrkan och samhället i stort. Vidare ser kyrkostyrelsen behov av att anslå ytterligare medel för anslutning till den gemensamma IT-plattformen (GIP) under åren 2019 och 2020. Detta mot bakgrund av att kyrkomötets målbild om att 85 procent av alla anställda ska vara anslutna till GIP inte kommer att vara uppfylld vid utgången av 2018.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

Kyrkomötet beslutar att

1. fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå,
2. fastställa kostnadsram för 2019 till 3 196 miljoner kronor,
3. medge planeringsram för 2020 till 3 143 miljoner kronor,
4. medge planeringsram för 2021 till 3 176 miljoner kronor.

Ekonomiutskottets förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Som en del av beredningen har utskottet haft överläggningar med kyrkostyrelsens arbetsutskott för att få specifika frågor belysta och prioriteringar förtydligade.

Utskottet välkomnar att kyrkostyrelsens verksamhetsmål i och med årets skrivelse sträcker sig långt bortom den treårsperiod som kyrkoordningen föreskriver. Som en del i vidareutvecklingen av det strategiska arbete som nu gjorts, menar utskottet att kopplingen mellan det egna kapital som finns på nationell nivå och målbilderna behöver förtydligas i kommande skrivelser. Utskottet välkomnar även att det till kommande kyrkomöte väntas bli en högre grad av transparens mellan planeringsdokument och verksamhetsberättelse i kyrkostyrelsens skrivelser. Det pågår ett arbete på kyrkokansliet med att ta fram nyckeltal för långsiktig verksamhetsuppföljning och det beräknas kunna redovisas till 2019 års kyrkomöte. Ett exempel på uppföljning som i framtiden kan göras är att kostnaderna för de uppdrag som kyrkomötet ger till kyrkostyrelsen redovisas per kyrkomötesuppdrag.

Övriga externa kostnader är en betydande kostnadspost i den nationella nivåns resultaträkning, varför utskottet ser det som angeläget att det till kommande år i skrivelsen redovisas hur denna post fördelar sig mellan olika kostnadsslag.

Tilliten mellan förtroendevalda och anställda på olika nivåer inom Svenska kyrkan är enligt utskottet av central betydelse, eftersom de organisatoriska delarna inom trosamfundet utgörs av självständiga juridiska enheter. Mot den bakgrunden välkomnar utskottet det av kyrkostyrelsen initierade dialogarbetet med stiftsstyrelserna för en ökad samverkan, samordning och hållbar utveckling.

Insamlade medel till den internationella verksamheten har under senare år visat på ett vikande resultat. Utskottet välkomnar därför kyrkostyrelsens satsning på en ny visuell identitet för den internationella verksamheten och synliggörande av denna. Huruvida omfattningen på denna satsning är tillräcklig kan dock komma att behöva diskuteras framöver.

Kyrkostyrelsen planerar att under treårsperioden initiera ett brett arbete med att utveckla en strategi för medlemsutveckling med relevans för Svenska kyrkans samtliga nivåer. Utskottet menar att detta är en mycket angelägen insats, men undrar samtidigt om detta kan vara förenligt med den planerade neddragningen av kostnader för extern kommunikation inom verksamhetsområdet *Värna och utveckla relationer med kyrkans omvärld*.

Den juridiska genomgången av utlandsverksamheten som genomförs i syfte att verksamheten bedrivs i ändamålsenliga former i enlighet med gällande reglering är en angelägen insats. Det är enligt utskottet av lika stor betydelse att kyrkostyrelsen parallellt med detta också bygger upp verksamheten genom tillskott av resurser. Utskottet ser med tillförsikt på att ett nytt råd för SKUT har utsetts, som bland annat ska inrikta sig på långsiktigt strategiarbete.

Utskottet har fått information om att kontrollstationsrapport med redovisning över fem år om hur det kyrkliga kulturarvet förvaltats har lämnats till regeringen under året. I detta sammanhang är det med tillfredsställelse utskottet konstaterar att i stort sett all kyrkoantikvarisk ersättning som Svenska kyrkan sedan 2002 erhållit från staten har tagits i anspråk till denna förvaltning. Vikten av att kommande förhandlingar leder till att Svenska kyrkan under kommande år erhåller en ersättningsnivå som minst motsvarar dagens nivå kan inte nog understrykas.

De medel som under perioden 2016–2018 anslagits till att öka anslutningsgraden till Svenska kyrkans gemensamma IT-plattform (GIP), s.k. GIP-bidrag, uppgår till 150 miljoner kronor. Av detta har endast 30 miljoner kronor vid tidpunkten för utskottets sammanträde använts. Utskottet konstaterar vidare att de 10 miljoner kronor som anslås för vart och ett av åren 2019 och 2020 i syfte att öka anslutningsgraden till GIP ingår i de 120 miljoner kronor som hittills inte förbrukats för åren 2016–2018. Utskottet menar att en utökad kommunikationsinsats gentemot församlingar, pastorat och stift är nödvändig för att öka medvetenheten om att införandet av anslutning till GIP kan göras kostnadsfritt för användande enheter.

Slutligen vill utskottet kommentera några av de yttranden över skrivelsen som inkommit från andra utskott. Samhälls- och kulturutskottet har fått kännedom om att samverkan mellan Svenska teologiska institutet och Lunds universitet upphör 2019. Utskottet kan efter underhandskontakter konstatera att så inte är fallet, utan det förs för närvarande samtal om utformningen av det framtida samarbetet i syfte att precisera denna samverkan. Organisationsutskottet anser att skrivningarna i avsnittet Målbild 3 ger bilden av Svenska kyrkan som en koncern. Utskottet delar inte denna tolkning av nämnda målbild. Bilagt yttrande från Kyrkolivsutskottet har utskottet inte tagit ställning till, eftersom yttrandet inkom till utskottet efter utsatt tidpunkt för då yttranden från andra utskott senast skulle vara utskottet tillhanda.

Uppsala den 5 oktober 2018

E 2018:1

På Ekonomiutskottets vägnar

Mats Ludvigsson, ordförande

Jan Östlund, sekreterare

Beslutande: Mats Ludvigsson, ordförande, Veine Backenius, Inger Wahlman, Birger Wernersson, Pernilla Edman, Peter Bernövall, Marie Wojidkow, Åke Marcusson, Berith Pagels, Fredrik Ottesen, Bengt Kjellgren, Suzanne Fredborg, Jenny Nilsson, Erik Johansson och Sara Lindalen.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Leif Nilsson, Hilka Andersson, Roger Sjöberg, Patrik Linde, Birgitta Nilsson, Kjell Kallenberg, Victor Backström, Mats Nilsson, Roger Sandström, Petter Nilsson, Björn Falkeblad, Bertil Olsson och Terence Honglo.

Biskop Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets yttrande 2018:2y

**Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans
nationella nivå 2019–2021**

Till Ekonomiutskottet

Kyrkolivsutskottets yttrande över skrivelse KsSkr 2018:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2019–2021

Utskottet anser att det är viktigt med de långsiktiga målbilderna som finns i Verksamhet och Ekonomi 2019–2021. Samtidigt menar utskottet att detta målarbete kan utvecklas. Det är bra att stärka relevansen och engagemanget för Svenska kyrkans verksamhet, men utskottet efterlyser begreppet trovärdighet i målskrivningen. Gällande målbild 2 vill utskottet lägga till ordet trovärdighet så att lydelsen blir följande: ”År 2030 har vi stärkt relevansen i samt trovärdigheten och engagemanget för Svenska kyrkans arbete, grundat i kristen tro, för ett hållbart samhälle i Sverige och i världen.”

Uppsala den 4 oktober 2018

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Agne Arnesson, ordförande

Peter Ekman, sekreterare

Beslutande: Agne Arnesson, ordförande, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egardt, Niklas Grahn, Kent Karlsson, Elisabet Berggård, Inga Alm, Ann-Christine From Utterstedt, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Vicktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lina Dahm, Kurt Lampinen, Anna Rapakko, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Amanda Carlshamre, Erik Olebark Ringheim, Nina Wahlin, Ellionor Moberg, Anders Ahl, Christoffer Wallin, Lisa Gerenmark, David Castor och Magnus Jarnling.

Biskoparna Eva Brunne och Thomas Petersson har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets yttrande 2018:1y

**Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans
nationella nivå 2019–2021**

Till Ekonomiutskottet

Samhälls- och kulturutskottets yttrande över skrivelse KsSkr 2018:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå för 2019–2021.

I skrivelsen står under rubriken Svenska teologiska institutet att det i samverkan med Lunds universitet finns en professur knuten till verksamheten på institutet. Enligt vad utskottet fått kännedom om kommer denna samverkan att upphöra 2019 vilket till utskottets förvåning inte framgår av skrivelsen.

I övrigt har utskottet inget att erinra mot skrivelsen.

Uppsala den 3 oktober 2018

På Samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Anna Lundgren, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Cecilia Clausen, Birgitta Lindén, Olle Rydell, Ellen Leijen, Sofia Rosenquist, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Mikael Eskilandersson, Anna-Karin Westerlund, Elisabet Stålhem Liljendahl, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Christine Rosengren, Gunilla Lundström, Daniel Larson, Lena Arman, Johannes Ekström, Ulla-Britt Holmér, Lars-Ivar Ericson, Ann-Kristin Jonäng, Marcus Lagerroos, Katarina Ramnerö Ödestad, Kjell O Lejon, Bertil Olsson, Bengt Olsson och Catrin Björkman.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Gudstjänstutskottets yttrande 2018:2y

Yttranden över Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2019–2021

Till Ekonomiutskottet

Gudstjänstutskottets yttrande över skrivelsen KsSkr 2018:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2019–2021.

Utskottet noterar med glädje de många insatser som görs kring gudstjänstböckerna, särskilt översättningarna, den kommande körutgåvan och den Svenska psalmboken. Utskottet vill understryka vikten av de översättningar som gör att församlingarna kan fira gudstjänst på flera språk. Det skulle även kunna inverka positivt på framtida rekryteringar till vigningstjänsten. Utskottet ser fram emot översynen av Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del II, med vignings- och mottagningshandlingar.

Utskottet vill uttrycka sin förvåning över formuleringen ”Framför allt möter såväl medlemmar som icke-medlemmar Svenska kyrkan genom ...” (sidan 45). Svenska kyrkan bör inte uttrycka relationen till medlemmarna i ord som ger intryck av ett producent–konsumentförhållande. Skrivningen väcker principiella frågor om vilken kyrkosyn vi ger uttryck för och hur vi räknar med människor som delaktiga. Utskottet ser gärna att frågorna om kyrkosyn och självbild behandlas på ett kommande tematiskt kyrkomöte.

Utskottet ser med uppskattning på arbetet med de målbilder som formuleras av kyrkostyrelsen, men menar att även gudstjänstlivet ska finnas med i målbild 1.

Uppsala den 4 oktober 2018

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, *ordförande*

Dag Tuvelius, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Roger Olsson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Kekke Waltersson, Lisa Tegby, Anders Roos, Manilla Bergström, Anna Thuresson, Margareta Andersson, Daniel Engström, Sven Milltoft, Elise Solberg, Berth Löndahl, Marjut Ervasti och Vivianne Wetterling.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Gunilla Bengtsson, Carola Norén, Jan Lundgren, Lars Beckman, Torvald Johansson, Bartłomiej Szulc, Zandra Pettersson, Lena Jönsson, Eva Kyrk och Alve Svensson.

Biskop Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Organisationsutskottets yttrande 2018:1y

**Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans
nationella nivå 2019–2021**

Till Ekonomiutskottet

Organisationsutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2018:1 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2019–2021*.

Organisationsutskottet har beretts möjlighet att yttra sig över ovan nämnda skrivelse i den del som avser verksamhetens inriktning.

Organisationsutskottet anser att det som anförs i skrivelsen vad avser församlingens grundläggande uppgift inte i alla delar överensstämmer med kyrkoordningens beskrivning av densamma. Vidare anser utskottet att skrivningarna i avsnittet Målbild 3 ger bilden av Svenska kyrkan som en koncern, vilket inte är i enlighet med vare sig lagen (1998:1591) om Svenska kyrkans eller kyrkoordningens beskrivning av Svenska kyrkans organisation. Församlingen är grundläggande enhet i Svenska kyrkan. Utskottet vill även erinra om den subsidiaritetsprincip som indirekt uttrycks både i nämnda lag och i kyrkoordningen.

Uppsala den 4 oktober 2018

På Organisationsutskottets vägnar

Louise Callenberg, ordförande

Anna Sundelius, sekreterare

Migelle Wikström, sekreterare

Beslutande: Louise Callenberg, ordförande, Roberth Krantz, Monica Lindell Rylén, Tommy Eriksson, Maria Lagerman, Per Lindberg, Sven Gunnar Persson, Anette Nordgren, Christina Hjelm, Håkan Widepalm, Eric Westroth, Olle Reichenberg, Elisabeth Kullenberg, Lars B Andersson och Irene Oskarsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Mattias Benke, Lars-Ola Dahlgvist, Lars G Linder, Marie Johansson, Victor Ramström, August Hermansson, Benny Ahremark Persson, Märta Brita Forsberg Svensson, Arnold Boström, Johnny Lilja, Margareta Karlsson, Stefan Aro och Olov Lindquist.

Biskoparna Ragnar Persenius och Åsa Nyström har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Ekonomiutskottets betänkande 2018:2

Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2017

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas kyrkostyrelsens skrivelse 2018:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2017. Kyrkostyrelsen föreslår att kyrkomötet beslutar att fastställa årsredovisningen samt resultaträkningen och balansräkningen för Svenska kyrkans nationella nivå 2017. Revisorerna tillstyrker att kyrkomötet fastställer resultaträkningen och balansräkningen och att kyrkomötet beviljar kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret. Vidare behandlas också Hållbarhetsredovisning 2017 för Svenska kyrkans nationella nivå.

Ekonomiutskottet föreslår att kyrkomötet fastställer årsredovisning, resultat- och balansräkningen samt beviljar kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2017.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att fastställa årsredovisning samt resultaträkningen och balansräkningen för Svenska kyrkans nationella nivå 2017.
2. Kyrkomötet beslutar att bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2017.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2018:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2017

1. Kyrkomötet beslutar att fastställa årsredovisning samt resultaträkningen och balansräkningen för Svenska kyrkans nationella nivå 2017.
2. Kyrkomötet beslutar att bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2017.

Yttrande från andra utskott

Ekonomiutskottet har erbjudit samtliga utskott att yttra sig över skrivelsen och förklarat sig särskilt intresserade av de delar som är respektive utskotts sakområde. Ett utskott, Samhälls- och kulturutskottet, har valt att yttra sig över skrivelsen. Yttrandet, SK 2018:2y, framgår av *bilaga*.

Bakgrund

Kyrkostyrelsens skrivelse består av *Årsredovisning 2017 för Svenska kyrkans nationella nivå* med bilagan *Resultatrapport 2017*. Bifogat i särskilt tryck finns också *Hållbarhetsredovisning 2017 för Svenska kyrkans nationella nivå*.

Till skillnad mot tidigare år redovisas återrapporteringen av kyrkostyrelsens behandling av kyrkomötesärenden inte som en bilaga till denna skrivelse utan, i enlighet med kyrkomötets beslut 2017, i en egen skrivelse KsSkr 2018:3 vilken behandlas i Ekonomiutskottets betänkande E 2018:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden.

Årsredovisning 2017 för Svenska kyrkans nationella nivå

I *verksamhetsberättelsen* redovisas exempel på genomförd verksamhet inom områdena omvärld och relationer, stöd till stift och församlingar samt normering och förvaltning.

I *förvaltningsberättelsen* redovisas ett urval väsentliga händelser under året, totala intäkter och kostnader, marknadsvärdet i kapitalförvaltningen, framtida utveckling samt risker och osäkerhetsfaktorer för nationell nivå och utfall för den nationella nivåns eget kapital i relation till av kyrkomötet fastställt mål på storleken på det egna kapitalet. Det urval av väsentliga händelser som lyfts fram är uppmärksammandet av reformationens 500-årsminne, beslut om ny kyrkohandbok, 2017 års kyrkoval, kyrkostyrelsens medel avsatta för arbete med människor på flykt och nyanlända i Sverige samt regeringens stöd till civilsamhällets arbete med människor på flykt.

Det ekonomiska utfallet uppgick till 621 miljoner kronor. Det fria egna kapitalet uppgick vid utgången av 2017 till 8 240 miljoner kronor. Kyrkomötet bestämde 2016 att målet för storleken på den nationella nivåns kapital ska uppgå till lägst 6 500 miljoner kronor. Målet för storleken på det egna kapitalet ska justeras årligen med hänsyn till konsumentprisindex. Målet för 2017 blir därmed 6 613 miljoner kronor. För kyrkostyrelsen är det angeläget att fortsätta dialogen med stiftens för att säkra ett långsiktigt hållbart kyrkoliv.

Väsentliga riskområden som beaktats är risk för skadat förtroende, aktivitetsrelaterade risker, risker inom finansförvaltningen samt omvärldsrisker.

Av revisionsberättelsen i årsredovisningen framgår att revisorerna har reviderat årsredovisningen med undantag för sidorna 1–32. Revisorernas uppfattning är att årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och att den ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Trossamfundet Svenska kyrkans finansiella ställning och kassaflöde per den 31 december 2017 samt att förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Revisorerna tillstyrker att kyrkomötet fastställer resultaträkningen och balansräkningen samt att kyrkomötet beviljar kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Hållbarhetsredovisning 2017 Svenska kyrkans nationella nivå

I denna redovisning finns bland annat rubriken *Hur vi skapar värde* där det bland annat framgår att nationell nivåns verksamhet utgår från ett brett hållbarhetsperspektiv där de andliga och existentiella, sociala, ekologiska och ekonomiska dimensionerna i hållbarhetstanken erkänns som ömsesidigt beroende av varandra. Detta följs av en analys av risker och möjligheter som speglar både vad verksamheten förutsätter och vad den bidrar till.

Under rubriken *Året som gått* ges många exempel på arbete inom hållbarhetsområdet och vad som åstadkommit under året.

Redovisningen avslutas med en bestyrkanderapport från revisorerna. Av denna framgår det, grundat på den översiktliga granskning som har gjorts, att det inte framkommit några omständigheter som ger revisorerna anledning att anse att informationen i hållbarhetsredovisningen inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med de av styrelsen och generalsekreteraren angivna kriterierna samt att en lagstadgad hållbarhetsrapport har upprättats.

Bilaga

I *bilagan* redovisar kyrkostyrelsen ett urval av verksamhetens insatser och resultat i förhållande till uppgifterna enligt kyrkoordningen och den verksamhetsinriktning kyrkomötet 2016 beslutade om. Därtill redovisas finansiering och kostnader för 2017 i relation till utfall 2016, av kyrkomötet beslutad kostnadsram för 2017 och kyrkostyrelsens detaljbudget 2017. Av den ekonomiska redovisningen framgår att de samlade kostnaderna blev 24 miljoner kronor lägre än den kostnadsram om 2 962 miljoner kronor för 2017, som kyrkomötet beslutade om.

I bilagan framgår mindre avvikelser mellan budget och utfall per verksamhet som i vissa verksamheter beror på anpassningar till en ny ekonomisk uppföljningsstruktur samt omorganisationer.

Utskottets överväganden

Årsredovisningens innehåll

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att fastställa årsredovisning samt resultaträkningen och balansräkningen för Svenska kyrkans nationella nivå 2017.

Ekonomiutskottet ansluter sig till kyrkostyrelsens förslag.

Utskottet har som en del av beredningen hållit överläggningar med revisorerna och kyrkostyrelsens arbetsutskott för att få särskilda frågor belysta och större förståelse för skrivelsen.

Utskottet har med intresse tagit del av revisorernas rapportering från deras granskning av den nationella nivån. De framförde att deras uppfattning är att kansliet är välfungerande, att det är god kvalitet på redovisningen och en god kontrollmiljö. Utskottet konstaterar att förbrukningen av kyrkoantikvarisk ersättning fortsätter att ligga på en hög nivå och att arbetet inför kontrollstation 2019 pågår.

Ekonomiutskottet har erbjudit samtliga utskott att yttra sig över skrivelsen och förklarat sig särskilt intresserat av om respektive utskott har synpunkter på för utskottet relevanta delar. Samhälls- och kulturutskottet noterar i sitt yttrande att den redovisning som lämnas ger en bra bild av kyrkostyrelsens verksamhet. Utskottet uppskattar särskilt att Svenska kyrkan finns med som aktör i många olika samhälls- och kultursammanhang.

Utskottet har tagit del av *Hållbarhetsredovisning 2017 för Svenska kyrkans nationella nivå*. Redovisningen har granskats av den auktoriserade revisorn. Det är utskottets uppfattning att redovisningen på ett bra sätt beskriver hur den nationella nivån arbetar långsiktigt med olika hållbarhetsfrågor och hur hållbarhetsperspektivet genomsyrar stora delar av verksamheten på nationell nivå.

Utskottet ser fram mot en vidareutveckling av kyrkostyrelsens arbete med den interna styrningen samt kontroll och uppföljning av såväl löpande verksamhet som större satsningar och ett mer sammanhållet flöde mellan skrivelsen Verksamhet och Ekonomi och årsredovisningens olika delar,

Ansvarsfrihet

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2017.

Utskottet ansluter sig till revisorernas förslag.

Uppsala den 4 oktober 2018

På Ekonomiutskottets vägnar

Veine Backenius, ordförande

Liselotte Ågren, sekreterare

Beslutande: Veine Backenius, ordförande, Mats Ludvigsson, Inger Wahlman, Birger Wernersson, Pernilla Edman, Peter Bernövall, Marie Wojidkow, Åke Marcusson, Berith Pagels, David Lång, Bengt Kjellgren, Suzanne Fredborg, Jenny Nilsson, Erik Johansson och Sara Lindalen.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Leif Nilsson, Hilka Andersson, Roger Sjöberg, Patrik Linde, Birgitta Nilsson, Kjell Kallenberg, Victor Backström, Mats Nilsson, Roger Sandström, Fredrik Ottesen, Petter Nilsson, Björn Falkeblad och Terence Hongslo.

Biskop Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets yttrande SK 2018:2y

**Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå
2017**

Till Ekonomiutskottet

Samhälls- och kulturutskottets yttrande över KsSkr 2018:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2017.

Utskottet uppskattar skrivelsen och menar att den redovisning som lämnas ger en bra bild av kyrkostyrelsens verksamhet. Utskottet uppskattar särskilt att Svenska kyrkan finns med som aktör i många olika samhälls- och kultursammanhang.

Uppsala den 3 oktober 2018

På Samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Anna Lundgren, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Cecilia Clausen, Birgitta Lindén, Olle Rydell, Ellen Leijen, Sofia Rosenquist, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Mikael Eskilander, Anna-Karin Westerlund, Elisabet Stålhjem Liljendahl, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Christine Rosengren, Gunilla Lundström, Daniel Larson, Lena Arman, Johannes Ekström, Ulla-Britt Holmér, Lars-Ivar Ericson, Ann-Kristin Jonäng, Marcus Lagerroos, Katarina Ramnerö Ödestad, Kjell O Lejon, Bertil Olsson, Bengt Olsson och Catrin Björkman.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Ekonomiutskottets betänkande 2018:3

Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Sammanfattning

Betänkande behandlar kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2018:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden samt motion 2018:48 Gudstjänster och andakter på Svenska kyrkans webbplats.

Utskottet föreslår att skrivelsen med godkännande läggs till handlingarna samt föreslår avslag på motion 2018:48 med hänvisning till att ytterligare åtgärder skulle kräva utökade resurser och, på grund av rättighetsproblematik, stå i strid med kyrkoordningen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden till handlingarna.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:48.

Motionens förslag

Motion 2018:48 av Hans-Olof Andrén, Gudstjänster och andakter på Svenska kyrkans webbplats

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppta till förnyad behandling och att verkställa kyrkomötets beslut vad avser punkterna 1 och 2 i KmSkr 2017:4.

Yttrande från andra utskott

Ekonomiutskottet har erbjudit samtliga utskott att yttra sig över skrivelsen och förklarat sig särskilt intresserade av de delar som behandlar respektive utskotts sakområde. Ett utskott, Gudstjänstutskottet, har valt att yttra sig över skrivelsen. Yttrandet, G 2018:3y, framgår av *bilaga*.

Bakgrund

KsSkr 2018:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Kyrkostyrelsens skrivelse består av *Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden* inklusive avsnittet *Övrig rapportering från kyrkostyrelsen*.

Av redovisningen framgår att av totalt 50 skrivelser från tidigare kyrkomöten har 30 skrivelser slutbehandlats och avslutats under året, medan 20 återstår. Några uppdrag har senarelagts med ett år med hänvisning till nödvändiga omprioriteringar av planerad verksamhet.

Kyrkostyrelsen anser en skrivelse från kyrkomötet vara slutbehandlad när resultatet av vad kyrkomötet begärt finns och, i förekommande fall, lagts fram för kyrkomötet, eller när det uppdrag kyrkomötet gett är omhändertaget i ett sammanhang som i sin tur har i uppdrag att göra en redovisning. Skrivelser där kyrkomötet vill informera kyrkostyrelsen om vad utskottet anför är i normalfallet avslutade när kyrkostyrelsen tagit del av kyrkomötets synpunkter och för dem vidare till aktuell avdelning på nationell nivå.

Kvarvarande skrivelser är följande.

ÅR	NR	RUBRIK
2017	KmSkr 2017:2 med KI 2017:1	Medlemsstrategi
2017	KmSkr 2017:7 med TU 2017:6	Medlemskap i Svenska kyrkan
2017	KmSkr 2017:15 med Eu 2017:3	Ekumeniskt möte 1925 och 2025
2017	KmSkr 2017:20 med O 2017:3	Kyrkliga samfälligheter för särskilda uppgifter (del av)
2017	KmSkr 2017:21 med O 2017:4	Demokratifrågor
2017	KmSkr 2017:23 med O 2017:11	Utläggning av valsedlar
2017	KmSkr 2017:24 med O 2017:14	Definition av ordet pastoral
2016	KmSkr 2016:8 med EE 2016:5	Kyrkomedlemmens möjlighet att välja egen präst vid kyrkliga handlingar
2016	KmSkr 2016:9 med G 2016:7	Psalmboken
2016	KmSkr 2016:10 med G 2016:8	Gudstjänster i annat kristet samfund
2016	KmSkr 2016:13 med TU 2016:2	Legitimation för präster och diakoner
2016	KmSkr 2016:15 med TU 2016:10	Prästers vigningslöfte och vigsel av samkönade par
2016	KmSkr 2016:16 med TU 2016:13	Kommunikation om tillhörande av tillhörighet i Svenska kyrkan
2016	KmSkr 2016:23 med KI 2016:8	Svenska kyrkans flykting- och migrationsarbete
2016	KmSkr 2016:26 med KI 2016:17	Funktionsvariationer
2015	KmSkr 2015:5 med TU 2015:17	Verksamhetsberättelse år 2014 för Svenska kyrkans överklagandenämnd
2015	KmSkr 2015:20 med O 2015:5	Sättet att välja biskop
2014	KmSkr 2014:7 med TU 2014:3	Byte av uppdrag inom vinningstjänsten
2014	KmSkr 2014:20 med G 2014:6	Kyrkohandbok för Svenska kyrkan
2013	KmSkr 2013:14 med O 2013:5	Kyrkliga begravningsbyråer

I avsnittet *Övrig rapportering från kyrkostyrelsen* rapporteras kring kyrkostyrelsens satsning *Dela tro – dela liv*, satsningen på undervisning och mission för alla åldrar, för den del som avser 2017. Projektet som helhet löper under perioden 2013–2018. I samma avsnitt lämnas en kort rapport kring projektet *Reformationsåret 2017*.

Motionären lyfter i sin motion att delar av det uppdrag som gavs till kyrkostyrelsen är genomfört men att två av tre att-satser ännu inte genomförts och att ärendet därmed ska återförvisas till kyrkostyrelsen för fortsatt behandling. Det uppdrag som gavs avsåg följande:

1. att uppdra åt kyrkostyrelsen att på Svenska kyrkans webbplats tillgängliggöra svenskkyrkliga poddradiogudstjänster varje sön- och helgdag.
2. att uppdra till kyrkostyrelsen att på Svenska kyrkans webbplats tillgängliggöra dagliga svenskkyrkliga poddradioandakter.
3. att uppdra till kyrkostyrelsen att tillhandahålla församlingar plattform, struktur, lagring och distribution för poddradioverksamhet.

Endast punkt 3 anses av motionären vara genomförd, därav kravet på återförvisning av ärendet.

Av kyrkostyrelsens skrivelse framgår att en teknisk lösning är framtagen samt att avtal med STIM tecknats för att möjliggöra sändning via Svenska kyrkans webbplats www.svenskakyrkan.se. På detta sätt har bland annat en biskopsvigning samt live-sändningar av lokala gudstjänster sänts.

När det gäller så kallade poddprogram finns tekniska lösningar för att presentera programmen via www.svenskakyrkan.se. Genom dessa tekniska lösningar omfattas programmen av Svenska kyrkans gemensamma STIM-avtal. För att podden ska finnas ”där poddar finns” och vara lätt att ladda ned i en telefon krävs dock en extern leverantör. Detta innebär att poddprogrammet inte längre omfattas av Svenska kyrkans gemensamma STIM-avtal vilket gör det svårare att producera program med rättighets-skyddat material. Ett annat exempel är att inspelade program med ljud och/eller bild kan kräva en ansvarig utgivare. I dagsläget finns därmed de tekniska möjligheterna till sändning och nationell nivå kan bidra med stöd inför publicering av poddprogram men rättighetsfrågorna är en fråga för producenten av sändningen.

Det som idag produceras och sänds som poddar från lokal nivå är i huvudsak verksamhetsinriktat exempelvis mot konfirmander, diakonal verksamhet och/eller barn och unga. Det finns få exempel på lokalt producerade poddar med inriktning på gudstjänster och/eller andakter. Idag tillhandahålls motsvarande tjänst via Sveriges radio, där flertalet av morgonandakterna liksom gudstjänsterna hålls av präster från Svenska kyrkan. Gudstjänsten är Sveriges radios äldsta program och sändes första gången den 1 januari 1925 från Jakobs kyrka i Stockholm. Båda programmen är tillgängliga på webben.

Utskottets överväganden

KsSkr 2018:3

<p>Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden till handlingarna.</p>
--

Utskottet har tagit del av skrivelsen. Utskottet konstaterar att beslutet att skilja denna redogörelse från årsredovisningen har gett redogörelsen en mer självständig och lättillgänglig status. I övrigt konstaterar utskottet att vissa uppdrag förvisso är av mer komplex karaktär och kan kräva en större insats för att behandla, men att det är tveksamt om så långa handläggningstider som fyra till fem år kan anses rimliga.

Utskottet ansluter sig till Gudstjänstutskottets synpunkter avseende den principiella frågeställningen kring i vilken omfattning kyrkostyrelsen kan omvandla eller förändra ett beslut som kyrkomötet fattat.

Motion 2018:48

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:48.
--

Utskottet konstaterar att en teknisk plattform tagits fram som möjliggör sändning och att rättighetsfrågor har belysts och hanterats inom ramen för uppdraget. Nationell nivå har därmed bidragit med stöd och möjliggjort sändningar för församlingar och pastorat. Att gå vidare skulle kräva utökade resurser och för att lösa rättighetsfrågor och kvalitetssäkring skulle det krävas att nationell nivå tar på sig ett pastoralt ansvar för gudstjänstverksamhet vilket inte ligger i linje med kyrkoordningens bestämmelser om nationella nivåns uppdrag. Utskottet föreslår därför att motion 2018:48 ska avslås.

Uppsala den 4 oktober 2018

På Ekonomiutskottets vägnar

Veine Backenius, ordförande

Liselotte Ågren, sekreterare

Beslutande: Veine Backenius, ordförande, Mats Ludvigsson, Inger Wahlman, Birger Wernersson, Pernilla Edman, Peter Bernövall, Marie Wojidkow, Åke Marcusson, Berith Pagels, Fredrik Ottesen, Bengt Kjellgren, Suzanne Fredborg, Jenny Nilsson, Erik Johansson och Sara Lindalen.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Leif Nilsson, Hilka Andersson, Roger Sjöberg, Patrik Linde, Birgitta Nilsson, Kjell Kallenberg, Victor Backström, Mats Nilsson, Roger Sandström, Petter Nilsson, Björn Falkeblad, Bertil Olsson och Terence Hongslo.

Biskop Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Gudstjänstutskottets yttrande 2018:3y

Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Till Ekonomikutskottet

Gudstjänstutskottets yttrande över skrivelsen KsSkr 2018:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden.

Utskottet ser med tillfredsställelse att flera av de uppdrag som kyrkomötet lämnat till kyrkostyrelsen är under behandling eller har slutförts.

Utskottet uppmärksammar att kyrkostyrelsen med anledning av kyrkomötets beslut (KmSkr 2015:7) beslutat att inrätta ett *liturgipris* i syfte att främja och synliggöra arbete med liturgisk utveckling i Svenska kyrkan. Priset delas ut vartannat år med början 2019 (sidan 15).

Utskottet konstaterar dock att det av kyrkomötets skrivelse framgår att uppdraget till kyrkostyrelsen var att utreda formerna för inrättande av ett årligt *liturgistipendium*. Utskottet konstaterar att ett stipendium är något annat än ett pris, ett stipendium är mer framåtriktat. Dessutom har ett *årligt* stipendium istället blivit ett pris som delas ut *vartannat år*.

Utskottet menar att detta väcker en principiell fråga om hur kyrkostyrelsen kan omvandla eller förändra ett beslut som kyrkomötet fattat.

Uppsala den 3 oktober 2018

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, ordförande

Dag Tuvelius, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Roger Olsson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Kekke Waltersson, Lisa Tegby, Anders Roos, Manilla Bergström, Anna Thuresson, Margareta Andersson, Daniel Engström, Sven Milltoft, Elise Solberg, Berth Löndahl, Marjut Ervasti och Vivianne Wetterling.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Gunilla Bengtsson, Carola Norén, Jan Lundgren, Lars Beckman, Torvald Johansson, Anders Åkerlund, Bartłomiej Szulc, Sara Seppälä, Zandra Pettersson, Lena Jönsson, Eva Kyrk och Alve Svensson.

Biskop Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Ekonomiutskottets betänkande 2018:4

Bidrag till kyrkobyggnader

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas två motioner som rör regelverk för bidrag till kyrkobyggnader.

I motion 2018:16 föreslås att kyrkostyrelsen får i uppdrag att utforma ett bidragssystem som gör det ekonomiskt möjligt för pastorat och församlingar att hålla kyrkor öppna dagtid. Utskottet menar att den nya kostnadsutjämning mellan församlingar avseende kyrkobyggnader, som sker inom ramen för utjämningsystemet, redan medverkar till den finansiering av kyrkornas öppethållande som motionären efterfrågar. Vidare förutsätter en godtagbar omfattning på öppethållandet också att församlingar och stift i samverkan fortsätter att söka olika former av lösningar för att undvika att tillgängligheten till kyrkorummen minskar. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:16.

I motion 2018:51 föreslås att kyrkostyrelsen får i uppdrag att föreslå kyrkomötet former för stöd för utveckling av kyrkobyggnader. Utskottet menar att det finns skäl att avvakta med nya bidragsformer för kyrkobyggnader och ansluter sig här till vad kyrkomötets dåvarande Ekonomi- och egendomsutskott anförde i betänkandet EE 2017:5 Regelverk för bidrag till kyrkor. Statusen på bevarande och utveckling av kyrkobyggnader utgör lämpligen en del av den utvärdering av den nya ordningen för hantering av kyrkobyggnader, som ska redovisas till 2023 års kyrkomöte. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:51.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:16.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:51.

Motionernas förslag

Motion 2018:16 av Karl-Gunnar Svensson, Öppna kyrkor

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utforma ett bidragssystem som gör det ekonomiskt möjligt för pastorat och församlingar att hålla kyrkor öppna dagtid.

Motion 2018:51 av Leif Nordlander, Stöd för utveckling av kyrkobyggnader

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att föreslå kyrkomötet former för stöd för utveckling av kyrkobyggnader.

Bakgrund

Bidrag till öppethållande av kyrkobyggnader

Reglering om öppethållande

Svenska kyrkans kyrkobyggnader ska enligt 40 kap. 2 § kyrkoordningen hållas tillgängliga för allmänheten. Inför relationsändringen var öppethållandet en principiellt viktig fråga varför det i *Överenskommelse mellan staten och Svenska kyrkan i frågor som rör de kulturhistoriska värdena (Ku 2000/470/Ka)* från år 2000 framgår följande.

3 § Tillgänglighet

Svenska kyrkan svarar för att de kyrkliga kulturminnena i framtiden är tillgängliga för var och en i minst samma utsträckning som för närvarande.

Ekonomisk utjämning inom Svenska kyrkan

Utjämning av kostnader för kyrkobyggnader

I det nya utjämningssystemet, som successivt träder i kraft under perioden 2018–2021, finns en utjämning av kostnader för kyrkobyggnader som regleras i 44 kap. 5 § kyrkoordningen. Utjämningen innebär i korthet att församlingar som har ett *lägre* antal kyrkotillhöriga räknat per kyrkobyggnad än riksgenomsnittet, ska få ett kyrkobyggnadsbidrag. Om församlingen istället har ett *högre* antal kyrkotillhöriga räknat per kyrkobyggnad än riksgenomsnittet, får församlingen betala en kyrkobyggnadsavgift. I skrivelsen KsSkr 2016:6 *Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningssystem*, som föregick nuvarande bestämmelse i kyrkoordningen om utjämning av kostnader för kyrkobyggnader, anförde kyrkostyrelsen följande.

Kyrkostyrelsen menar, i likhet med utredningen och flertalet remissinstanser, att det även fortsättningsvis ska ske en utjämning av kostnader för kyrkobyggnader. Det är uppenbart fråga om strukturellt betingade kostnader, inte minst mot bakgrund av att de allra flesta kyrkorna har ett lagskydd mot förändring och dessutom är relativt svåra att avyttra. Det rör sig här om stora kostnader som det finns goda skäl till att alla församlingar och pastorat via utjämningssystemet tar ett gemensamt ansvar för.

Stiftsbidrag

I utjämningssystemet finns även ett stiftsbidrag som regleras i 44 kap. 14 § kyrkoordningen. Enligt bestämmelsen ska stiftet via stiftsbidraget få bidrag till sin egen verksamhet och för stöd till stiftets församlingar. I ovan nämnda skrivelse om fastigheter, kyrkor och utjämningssystem anförde kyrkostyrelsen följande beträffande stiftsbidrag.

Det ska finnas kvar ett stiftsbidrag, som vid sidan av den egna utdebiteringen av avgift från medlemmarna i stiftets församlingar och pastorat, finansierar stiftets verksamhet. Detta bidrag används fritt av stiftet till den verksamhet de har att svara för, vilket innefattar den egna verksamheten och främjande, också ekonomiska anslag, av verksamheten hos församlingar och pastorat.

2015 års kyrkomöte behandlade motion 2015:84 *Låsta eller öppna kyrkor*. I motionens punkt 1 föreslogs att kyrkostyrelsen får i uppdrag att kartlägga om Svenska kyrkans församlingar på ett rimligt sätt håller kyrkorna öppna för allmänheten. I motionens punkt 2 föreslogs även att kyrkostyrelsen får i uppdrag att på lämpligt sätt redovisa resultatet av kartläggningen och att, vid behov, arbeta med en nationell strategi för att Svenska kyrkans kyrkorum ska vara öppna och tillgängliga i rimlig omfattning.

Ekonomi- och egendomsutskottet behandlade motionen i betänkande EE 2015:5. Utskottet föreslog avslag på båda punkterna i motionen med följande motivering.

Utskottet konstaterar att Svenska kyrkan årligen rapporterar till regeringen kring öppethållandet av våra kyrkor. Detta sker i den årliga rapporten angående de kyrkliga kulturvärdena och användningen av den kyrkoantikvariska ersättningen. Därutöver sker en fördjupad granskning i samband med de så kallade kontrollstationerna var femte år, senast år 2014. Utskottet vill särskilt påpeka att dessa årliga rapporter sker utifrån ett kulturhistoriskt perspektiv medan frågan om öppethållande av kyrkobyggnader även kan ha pastorala perspektiv. Öppethållande av kyrkor är därför en fråga med många aspekter och dimensioner.

Bland riskerna med att hålla kyrkorna öppna kan nämnas ökad risk för stölder och vandalisering. Ekonomiska skäl gör det i många fall svårt att ha anställd personal på plats och många församlingar har begränsade resurser i form av frivilliga som kan och vill ta ansvar. En annan risk i det långa perspektivet är statens vilja att tillhandahålla kyrkoantikvarisk ersättning i dagens omfattning om tillgängligheten till det kyrkliga kulturarvet minskar. Frågan kan då komma att lyftas utifrån att Svenska kyrkan inte uppfyller överenskommelsen med staten.

Utskottet ser dock att frågan även är väsentlig ur pastoralt perspektiv, som en del av den pastorala församlingsverksamheten. Möjligheten att tända ett ljus och uppleva kyrkorummet används av många som inte regelbundet deltar i församlingens gudstjänstliv, inte minst under semesterperioden. Kyrkorummet besöks ofta utanför gudstjänsten, en plats att återkomma till. Utskottet vill därför betona vikten av att lokalt och regionalt diskutera, inspirera och hitta goda exempel på lösningar för att undvika att tillgängligheten till våra kyrkorum minskar.

Motionärerna lyfter aspekterna ”rimligt sätt” och ”rimlig omfattning” i sin motion. Utskottet anser att detta inte torde vara möjligt att definiera då församlingarnas förutsättningar för att prioritera öppethållande i relation till stöldrisk, ekonomiska förutsättningar, efterfrågan osv. så kraftigt skiljer sig åt.

Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Bidrag till utveckling av kyrkobyggnader

Även i fråga om utveckling av kyrkobyggnader finns vissa möjligheter till finansiering via utjämningsystemet. Den kan ske på samma sätt som beskrivits för öppethållande av kyrkobyggnader ovan, det vill säga via kyrkobyggnadsfaktorn i församlingarnas kostnadsutjämnning samt stiftsbidraget.

Det nya kyrkounderhållsbidraget, som även det verkar inom ramen för utjämningsystemet, får däremot inte användas till utveckling av kyrkobyggnader. I det följande

ges en beskrivning av bakgrunden till kyrkunderhållsbidragets kyrkoordningsreglerade användningsområde.

Reglering i kyrkoordningen om kyrkunderhållsbidrag

I kyrkoordningens 44 kapitel om ekonomisk utjämning regleras bland annat kyrkunderhållsbidrag. Enligt 15 § samma kapitel ska kyrkostyrelsen besluta om bidrag till stiftens, som stiftens ska använda till församlingarnas underhåll av kyrkobyggnader.

Bakgrund till införande av ett nytt kyrkunderhållsbidrag

Kyrkostyrelsen lämnade år 2016 skrivelsen *Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsssystem*, KsSkr 2016:6 till kyrkomötet. Skrivelsen hade föregåtts av ett flerårigt utredningsarbete, som resulterade i betänkandet *Gemensamt ansvar – en utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsssystem*, SKU 2015:1. Kyrkostyrelsen angav i skrivelsen att ansvaret för kyrkobyggnaderna innebär betydande kostnader för församlingar och pastorat. Vidare att det har visat sig att det kan vara svårt för ett antal församlingar och pastorat att klara den egeninsats som alltid krävs vid underhållsåtgärder i samband med beviljande av kyrkoantikvarisk ersättning. Kyrkostyrelsen påtalade att det är angeläget att planerade åtgärder på kyrkobyggnader som berättigar till kyrkoantikvarisk ersättning verkligen genomförs. Vidare att det är fråga om Svenska kyrkans kapacitet att förvalta kyrkobyggnader på ett sätt som ligger i linje med kulturmiljölagens bestämmelser och även en fråga om ett övergripande kyrkligt intresse.

Mot den här bakgrunden menade kyrkostyrelsen att nuvarande nivå på bidragen till underhåll av kyrkobyggnader behövde öka och föreslog i sin skrivelse att det skulle införas ett nytt kyrkunderhållsbidrag om sammanlagt 100 miljoner kronor årligen. Medlen skulle fördelas av kyrkostyrelsen mellan stiftens, som i sin tur ska ge församlingar och pastorat bidrag som avser underhåll av kyrkobyggnaderna. Då bidraget skulle vara avsett för särskilt ändamål ansåg kyrkostyrelsen att det skulle utgöra en egen bidragsform reglerad i kyrkoordningen.

Kyrkostyrelsen menade slutligen i skrivelsen att om- och tillbyggnader av kyrkor borde, i likhet med vad som fallet är med kyrkoantikvarisk ersättning, inte finansieras med kyrkunderhållsbidrag. Förändringar av kyrkomiljön av expansivt slag borde istället bäras av pastoratet eller församlingen utifrån det ekonomiska utrymme som i övrigt medges.

2016 års kyrkomöte beslutade i alla delar enligt kyrkostyrelsens förslag gällande kyrkunderhållsbidrag.

Villkor för användning av kyrkunderhållsbidrag

I maj 2017 fastställde kyrkostyrelsen villkor för användning av det nya kyrkunderhållsbidraget. Beslutet innebär att stiftens får använda högst 20 procent av det totala bidraget till samordning av för flera församlingar/pastorat gemensamma åtgärder. Kyrkostyrelsen beslöt samtidigt att stiftens användning av tilldelade medel årligen ska följas upp. I likhet med vad kyrkostyrelsen tidigare anfört i ovan nämnda skrivelse om fastigheter, kyrkor och utjämningsssystem och vad som framgår i kyrkoordningen om kyrkunderhållsbidrag, ska bidraget enligt villkoren inte användas till investeringsliknande projekt som om- och tillbyggnad eller funktionsförbättrande åtgärder på en kyrka.

Kyrkunderhållsbidrag och kyrkoantikvarisk ersättning

Kyrkunderhållsbidrag är, som framgått ovan, tänkt att utgöra ett komplement till kyrkoantikvarisk ersättning i finansieringen av församlingarnas vård och underhåll av kyrkobyggnader. Det finns dock vissa principiella skillnader när det gäller användningen av de båda bidragen.

Kyrkunderhållsbidrag är helt finansierat av kyrkans egna medel och får enbart användas till kyrkobyggnaderna. Kyrkoantikvarisk ersättning är däremot ett statligt bidrag som får användas till underhåll av både kyrkobyggnader, kyrkotomter, begravningsplatser och kyrkliga inventarier. Vidare utgör kyrkunderhållsbidrag en del av det kyrkliga utjämningsystemet, vilket innebär att stiftet får ta hänsyn till församlingens aktuella finansiella situation i samband med beviljande. Församlingens ekonomi får däremot inte ingå i underlaget för beslut om tilldelning av kyrkoantikvarisk ersättning. Slutligen får kyrkunderhållsbidrag användas till alla kyrkobyggnader som Svenska kyrkan äger och förvaltar, medan kyrkoantikvarisk ersättning endast får användas till kyrkor som är skyddade enligt kulturmiljölagen (SFS 1988:950).

Behandling i tidigare kyrkomöten

2017 års kyrkomöte behandlade motion 2017:52 om regler för kyrkobyggnadsbidrag och motion 2017:107 om kyrkunderhållsbidrag. I motion 2017:52 punkt 1 föreslogs att kyrkostyrelsen får i uppdrag att se över och bredda regelverket för utbetalning av kyrkobyggnadsbidrag i likhet med vad som förr gällde. I motion 2017:107 föreslogs att kyrkostyrelsen får i uppdrag att se till att kyrkunderhållsbidrag kan användas för åtgärder som syftar till bevarande, användning och utveckling av kyrkliga kulturminnen.

Ekonomi- och egendomsutskottet behandlade motionerna i betänkande EE 2017:5. Utskottet föreslog avslag på båda motionerna med följande motivering.

Utskottet utgår här från att motionären i motion 2017:52 med termen ”kyrkobyggnadsbidrag” i motionen egentligen avser det nya kyrkoordningsreglerade kyrkunderhållsbidrag som införs från och med den 1 januari 2018.

Beträffande motion 2017:52, punkt 1 och motion 2017:107 konstaterar utskottet, mot bakgrund av den nya bestämmelsen i kyrkoordningen om kyrkunderhållsbidrag, att kyrkostyrelsen inte kan biträda någon annan användning av bidraget än underhåll av kyrkobyggnader. Utskottet ser det dock som angeläget att medel inom Svenska kyrkan finns tillgängliga både för att klara av underhållet av församlingarnas kyrkobyggnader och för att göra dessa byggnader ändamålsenliga för den verksamhet som bedrivs. Utskottet välkomnar därför kyrkostyrelsens avsikt att årligen följa upp användningen av det kyrkunderhållsbidrag som har fördelats. Vidare menar utskottet att statusen på bevarande och utveckling av kyrkobyggnaderna särskilt bör följas upp. En sådan uppföljning kan lämpligen utgöra en del av den utvärdering av den nya ordningen för hantering av kyrkobyggnader, som ska redovisas till 2023 års kyrkomöte. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motion 2017:52, punkt 1 och motion 2017:107 avslås.

Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Motion 2018:16

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:16.

Utskottet delar motionärens inställning till frågan om kyrkornas öppethållande. Frågan är väsentlig, både sett utifrån den överenskommelse om de kulturhistoriska värdena som Svenska kyrkan träffade med staten år 2000, såväl som ur ett pastoralt perspektiv. Utskottet menar dock att den nationella nivån redan medverkar till de ekonomiska förutsättningar för kyrkornas öppethållande som motionären eftersträvar. Detta sker bland annat via den nya kostnadsutjämning mellan församlingar avseende kyrkobyggnader som sker inom ramen för utjämningssystemet och som träder i kraft från 2018. Till skillnad från vad som gällde i tidigare system avser den nya kyrkobyggnadsfaktorn alla kostnader förknippade med att hålla en kyrka i bruk. Denna faktor har också fått en större monetär betydelse relativt övriga faktorer i utjämningssystemet. Utskottet vill även framhålla att en godtagbar omfattning på öppethållandet förutsätter att församlingar och stift i samverkan fortsätter att söka olika former av lösningar för att undvika att tillgängligheten till kyrkorummen minskar. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motionen avslås.

Motion 2018:51

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:51.

Utskottet ser det som angeläget att tillräckliga medel finns tillgängliga inom Svenska kyrkan både till att klara av underhållet av kyrkobyggnaderna och till att göra dessa ändamålsenliga ur ett verksamhetsperspektiv. I likhet med vad kyrkomötets dåvarande Ekonomi- och egendomsutskott anförde i betänkandet *EE 2017:5 Regelverk för bidrag till kyrkor*, menar utskottet att det finns skäl att avvakta med nya bidragsformer för kyrkobyggnader. Statusen på bevarande och utveckling av kyrkobyggnader utgör lämpligen en del av den utvärdering av den nya ordningen för hantering av kyrkobyggnader, som ska redovisas till 2023 års kyrkomöte. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motionen avslås.

Uppsala den 4 oktober 2018

På Ekonomiutskottets vägnar

Veine Backenius, ordförande

Jan Östlund, sekreterare

Beslutande: Veine Backenius, ordförande, Mats Ludvigsson, Inger Wahlman, Birger Wernersson, Pernilla Edman, Peter Bernövall, Marie Wojidkow, Åke Marcusson, Berith Pagels, Fredrik Ottesen, Bengt Kjellgren, Suzanne Fredborg, Jenny Nilsson, Erik Johansson och Sara Lindalen.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Leif Nilsson, Hilka Andersson, Roger Sjöberg, Patrik Linde, Birgitta Nilsson, Kjell Kallenberg, Victor Backström, Mats Nilsson, Roger Sandström, Petter Nilsson, Björn Falkeblad, Bertil Olsson och Terence Honglo.

Biskop Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Ekonomiutskottets betänkande 2018:5

Finansiella tjänster inom Svenska kyrkan

Sammanfattning

Betänkandet behandlar två motioner rörande finansiella tjänster inom Svenska kyrkan.

I motion 2018:38, punkt 1 föreslås att kyrkostyrelsen får i uppdrag att utreda hur finansiella tjänster kan utvecklas för att bättre svara mot församlingars, pastorats och stifts behov. Utskottet menar att ett sådant uppdrag redan finns men skulle gärna se att detta i högre grad prioriteras och resultatet bättre kommuniceras av kyrkostyrelsen, samt att kyrkostyrelsen ger dessa frågor en mer prioriterad ställning.

I motionens punkt 2 föreslås att kyrkostyrelsen gör en översyn av kollekt- och kontanthantering inom Svenska kyrkan i förenklingssyfte. Även här anser utskottet att kyrkostyrelsen redan har ett sådant uppdrag men utskottet skulle gärna se att dessa frågor prioriteras högre av kyrkostyrelsen.

Utskottet föreslår därför att motion 2018:38, punkt 1 och 2 ska anses besvarad.

I motion 2018:90 föreslås att ett uppdrag ska ges till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten för Svenska kyrkan att starta en egen bankrörelse. Utskottet föreslår att motionen ska avslås med hänvisning till att det inte kan anses vara en grundläggande uppgift för Svenska kyrkan.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att motion 2018:38, punkt 1 ska anses besvarad med vad utskottet anfört.
2. Kyrkomötet beslutar att motion 2018:38, punkt 2 ska anses besvarad med vad utskottet anfört.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:90.

Motionernas förslag

Motion 2018:38 av Anders Brunnstedt m.fl., Utveckling av finansiella tjänster

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur finansiella tjänster, exempelvis betalningsförmedling, kontanthantering och kapitalförsörjning, kan utvecklas för att bättre svara mot församlingars och pastorats behov,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att göra en översyn av gällande regler och rutiner för kontant- och kollektshantering med syfte att de förenklas och anpassas till nya betalsystem.

Motion 2018:90 av Bengt Kjellgren och Sven Ingvar Holmgren, Inrättande av Svenska kyrkans bank

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att Svenska kyrkan inrättar en egen bankrörelse, Svenska kyrkans bank, för församlingar, pastorat, stift och andra enheter som har nära anknytning till Svenska kyrkan.

Yttrande från andra utskott

Kyrkolivsutskottet har yttrat sig över motion 2018:38, punkt 2 i Kl 2018:3y, se *bilaga*.

Bakgrund

Kontanthantering och betallösningar

Behandling i tidigare kyrkomöten

Frågan om kontanthantering inom Svenska kyrkan har tidigare delvis behandlats vid 2011 års kyrkomöte med anledning av motion 2011:43 *Framtida modell för kollektupptagning* samt vid 2013 års kyrkomöte vid behandling av motion 2013:74 *Nya sätt att ge kollekt*. Båda dessa motioner hade kollektupptagningen som fokus. I motion 2011:43 föreslogs att kyrkomötet skulle besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda en framtida modell för kollektupptagning och i motion 2013:74 att kyrkomötet skulle besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheterna till alternativa sätt att ta upp kollekten i gudstjänsten. Båda motionerna berörde även övrig kontanthantering inom Svenska kyrkan och lyfte fram den utveckling som skett i samhället i övrigt kring svårigheter med och kostnader kring hantering av kontanter. Ekonomi- och egendomsutskottet hänvisade i sitt betänkande EE 2011:6 till den nationella nivåns löpande bevakning kring utvecklingen för att säkerställa moderna och flexibla lösningar för givande i olika former samt till arbetet med den nya kyrkohandboken avseende kollektupptagning.

Kontanthanteringen i samhället minskar över tid. Utskottet delar motionärens uppfattning att framväxten av nya betalningsformer ställer nya krav på Svenska kyrkan. Kollekten är en viktig del av gudstjänsten och även en viktig intäktskälla för Svenska kyrkan i allmänhet och för kyrkans närstående organisationer i synnerhet. Rent administrativt är kontanthantering förenad med kostnader och andra svårigheter. Utskottet kan konstatera att kollekt- och betalsystemet (KOB) har bidragit till att minska kollektadministrationen. Trots detta är dock hanteringen fortsatt kostsam. Ett tydligt tecken på att det finns en kyrklig beredskap för att möta nya betalningsformer är den möjlighet som nu finns att lämna gåvor via SMS. För att ”framtidssäkra” kollekterna, och därmed möjliggöra kollekt i annan form än kontanter, är det enligt utskottet viktigt att frågan beaktas inom ramen för arbetet med kyrkohandboken.

Mot bakgrund av att det pågick arbete i den riktning som motionären önskade, föreslog utskottet att motionen skulle avslås, vilket även blev kyrkomötets beslut. Vid Gudstjänstutskottets behandling av motion 2013:74 hänvisade det i sitt betänkande G 2013:3 till ovanstående skrivning. Ekonomi- och egendomsutskottet föreslog i sitt yttrande 2013:2y, med anledning av motionen, att den borde bifallas eftersom Handboks-kommittén inte behandlat frågan i sitt förslag till ny kyrkohandbok. Gudstjänstutskottet föreslog med anledning av motionen att kyrkomötet skulle ge kyrkostyrelsen

i uppdrag att ta fram och erbjuda församlingarna kostnadseffektiva system för kollekt-hantering, innefattande fler sätt att ge kollekt än genom kontanter. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Kyrkostyrelsens återrapportering

När kyrkostyrelsen i sin skrivelse KsSkr 2015:2 *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2014*, Bilaga 3 återrapporterade att den slutbehandlat uppdraget KmSkr 2013:21 skrev man följande.

Kyrkostyrelsen har konstaterat behovet av att utöver själva uppdraget som främst avser kollektshantering, även inkludera andra områden där det är intressant att erbjuda effektiva alternativ till kontanthantering. Exempel på detta är vid bokbordsförsäljning, servering, entréavgifter och inte minst andra insamlingar i samband med verksamhet som dagligen hantearas i församlingar och pastorat. Kollekten innehar dock en särställning, bland annat genom den tradition och teologiska innebörd som den ger uttryck för. Målet har varit att sprida goda exempel där lösningar prövas utifrån såväl kostnadsmässiga, tekniska och säkerhetsmässiga som symboliska aspekter.

En inventering av de digitala betalsystem som används inom Svenska kyrkan har visat att det på flera håll redan används olika varianter av digitala betal lösningar. De olika systemen finns sammanställda på Svenska kyrkans intranät tillsammans med aktuella ramavtal och rekommendationer. Kyrkostyrelsen ser ett fortsatt behov av att kontinuerligt uppdatera dessa sidor så att informationen hålls aktuell. En viktig aspekt att ta hänsyn till är att kollekten alltid är anonym. Den som ger en digital kollekt får därför inte registreras som givare.

För att hitta enkla och kostnadseffektiva lösningar för Svenska kyrkans stift och församlingar har de ramavtal som berör digitala betalningslösningar setts över och uppdaterats. Därutöver skrevs ett tilläggsavtal avseende Swish under hösten 2014.

Den internationella verksamheten har de senaste åren testat flera av de digitala betal lösningar som finns tillgängliga på marknaden. I arbetet har man konstaterat att Swish är en metod som både är kostnadseffektiv och användbar för gåvor till Svenska kyrkans insamlingsverksamhet och därför har det fallit sig naturligt att ta fram ett ramavtal med Swish som utvärderades under våren 2015 i enkätform, vars resultat har publicerats på intranätet.

Under arbetet har det blivit tydligt att Svenska kyrkans bestämmelser 2005:2 och 2006:5, som reglerar hanteringen och redovisningen av kollekt, måste justeras för att anpassas även till digital kollekt. Kyrkostyrelsen har därför utfärdat nya bestämmelser som träder i kraft den 1 januari 2016.

Kyrkostyrelsen konstaterar att det finns ett stort intresse hos pastorat och församlingar för digitala betal lösningar och en stor efterfrågan på ramavtal, riktlinjer och rutiner för att underlätta och effektivisera arbetet. För att säkra ett långsiktigt arbete har därför en fast arbetsgrupp bildats med främsta uppgift att utifrån de behov avseende digitala betal lösningar kyrkostyrelsen ser hos stift, pastorat och församlingar föreslå effektiva rutiner och tillhandahålla fördelaktiga ramavtal för hela Svenska kyrkan samt kontinuerligt informera om detta.

Kapitalförsörjning – finansiering av investeringar

Behandling i tidigare kyrkomöten

2005 års kyrkomöte behandlade motion 2005:32 om inrättande av Svenska kyrkans bank. Motionen föreslog att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att utreda möjligheten att Svenska kyrkan inrättar en egen bankrörelse, Svenska kyrkans bank, för församlingar, samfälligheter, stift och andra enheter som har nära anknytning till Svenska kyrkan. En egen bankrörelse skulle enligt motionärerna kunna erbjuda in- och utlåning till förmånliga villkor för församlingar och stift. Ett exempel är lån till större kyrkorenoveringar.

Ekonomi- och egendomsutskottet tillstyrkte motionen i sitt betänkande EE 2005:6. Kyrkomötet avslod dock motionen till förmån för de sex reservanterna i Ekonomi- och egendomsutskottet. Reservanterna menade att det arbete som då pågick med utvecklingen av kyrkkontot inte skulle bromsas.

2013 års kyrkomöte behandlade motion 2013:27 om utveckling av finansiella tjänster inom Svenska kyrkan. Motionären föreslog att kyrkostyrelsen skulle redovisa hur finansiella tjänster kan utvecklas för att bättre svara mot församlingars och pastorats behov. Ekonomi- och egendomsutskottet behandlade motionen i betänkande EE 2013:7 och föreslog avslag på motionen med följande motivering.

Utskottet konstaterar att församlingar, samfälligheter och stift redan idag erbjuds olika typer av finansiella tjänster. Valfungerande tjänster i sammanhanget förutsätter att den nationella nivåns utbud ständigt utvecklas så att det motsvarar de behov som finns inom Svenska kyrkan. Detta gäller inte minst frågan om kyrkointern finansiering och kontant-hantering. Det är även viktigt att den nationella nivån på ett tydligt sätt kommunicerar vilka finansiella tjänster som finns. Utskottet menar dock att detta, åtminstone i nuläget, inte är en fråga för kyrkomötet att besluta om. Kyrkostyrelsen har redan idag mandat att arbeta med de finansiella tjänsterna på ovan beskrivna sätt.

Detta blev även kyrkomötets beslut.

Kyrkunderhållsbidrag

Kyrkostyrelsen lämnade år 2016 skrivelsen *Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsssystem*, KsSkr 2016:6 till kyrkomötet. Skrivelsen hade föregåtts av ett flerårigt utredningsarbete, som resulterade i betänkandet *Gemensamt ansvar – en utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsssystem*, SKU 2015:1. Kyrkostyrelsen angav i skrivelsen att ansvaret för kyrkobyggnaderna innebär betydande kostnader för församlingar och pastorat. Vidare att det har visat sig att det kan vara svårt för ett antal församlingar och pastorat att klara den egeninsats som alltid krävs vid underhålls-åtgärder i samband med beviljande av kyrkoantikvarisk ersättning.

Kyrkostyrelsen påtalade att det är angeläget att planerade åtgärder på kyrkobyggnader som berättigar till kyrkoantikvarisk ersättning verkligen genomförs. Vidare att det är fråga om Svenska kyrkans kapacitet att förvalta kyrkobyggnader på ett sätt som ligger i linje med kulturmiljölagens bestämmelser och även en fråga om ett övergripande kyrkligt intresse. Mot den här bakgrunden menade kyrkostyrelsen att nuvarande nivå på bidragen till underhåll av kyrkobyggnader behöver öka och föreslog i skrivelsen att det införs ett nytt kyrkunderhållsbidrag om sammanlagt 100 miljoner kronor årligen. Medlen fördelas av kyrkostyrelsen mellan stiftet, som i sin tur ska ge församlingar och pastorat bidrag som avser underhåll av kyrkobyggnaderna. Det är inte fråga om ett bidrag som stiftet fritt beslutar om vad det ska användas till. Bidraget

bör därför, enligt kyrkostyrelsen, utgöra en egen bidragsform reglerad i kyrkoordningen. Kyrkostyrelsen menade slutligen att om- och tillbyggnader av kyrkor bör, i likhet med vad som fallet är med kyrkoantikvarisk ersättning, inte finansieras med kyrkunderhållsbidrag. Förändringar av kyrkomiljön av expansivt slag bör istället bäras av pastoratet eller församlingen utifrån det ekonomiska utrymme som i övrigt medges.

2016 års kyrkomöte biföll i alla delar kyrkostyrelsens förslag om kyrkunderhållsbidrag.

Kapitalet på nationell nivå

Kyrkomötet fastställde år 2016 att den nationella nivåns egna kapital ska uppgå till 6,5 miljarder kronor och att målnivån årligen ska indexuppräknas med hänsyn till konsumentprisindex.

Budgetutskottet anförde bland annat i sitt betänkande B 2016:3 följande.

Genom att fastställa vad mål för storleken på den nationella nivåns kapital lägst ska vara kan avkastningen från förvaltningen även fortsatt bidra till att bekosta långsiktiga åtaganden, prioriterade områden efter dialog med stiftet och i övrigt finansiera de satsningar och den verksamhet kyrkomötet beslutar om på kyrkostyrelsens eller eget initiativ.

Både kyrkostyrelsen och Budgetutskottet lyfter fram att det är avkastningen på det fastställda målkapitalet som ska kunna bidra och bekosta långsiktiga åtaganden och särskilda satsningar, inte kapitalet i sig.

Kyrkostyrelsens arbete med kreditgivning idag

Swedbank har sedan 2004 hand om Svenska kyrkans gemensamma bankkontosystem (kyrkkontot). Bankkontosystemet syftar till att möjliggöra en snabbare vidareförmedling av kyrkoavgiften från den nationella nivån till övriga ekonomiska enheter inom Svenska kyrkan. Vid denna vidareförmedling sker samtidigt en avräkning mot det ekonomiska utjämnningssystemet och inomkyrkliga fordringar och skulder, till exempel clearing av kyrkliga handlingar.

Den samlade likviditetsförvaltningen inom kyrkkontot uppgår till mellan 3,5 och 4 miljarder kronor. Överlikviditeten på kyrkkontot förvaltas av den nationella nivån som fördelar tillbaka detta överskott till kontohavarna i form av ränta. Medlen placeras till stor del på den svenska räntemarknaden.

Det finns redan idag möjlighet att ansöka om kredit inom ramen för kyrkkontot. Krediten innebär i praktiken en möjlighet att låna ur andra enheters överskottslikviditet utan behov av externa krediter. Krediten är begränsad till en tolfedel av respektive enhets årliga kyrkoavgiftsintäkt. Föregående år uppgick utlåningen inom kyrkkontot till drygt 65 miljoner kronor fördelat på 27 enheter. Motsvarande siffra för 2016 var 67 miljoner kronor till 33 enheter inom Svenska kyrkan. Vid utgången av 2017 nyttjades ingen del av den beviljade krediten av de enheter som beviljats kredit. Under de senaste åren har endast 5 till 10 av de församlingar/pastorat som beviljats kredit utnyttjat denna. Ett maximalt utnyttjade av möjligheten till intern kredit skulle motsvara cirka 1,25 miljarder kronor vilket ryms inom den normala överlikviditeten utan att medföra några överhängande risker.

Möjligheterna till upplåning hos externa banker till förmånliga räntevillkor har ökat för de kyrkliga enheterna under de senaste åren. Den nationella nivåns informationsarbete gentemot bankerna har resulterat i att låneinstituten nu i högre grad känner till Svenska kyrkans organisation och ekonomiska förutsättningar som bland annat

innebär lagstadgade krav på rikstäckande verksamhet och interna rutiner för att säkerställa detta även för ekonomiskt svaga enheter, t.ex. genom indelningsändringar. Detta har i sin tur lett till att bankerna idag kan göra mer enhetliga och korrekta riskbedömningar även om grunden är den enskilda enhetens finansiella situation.

En annan del av informationsinsatsen har handlat om de finansiella risker som är kopplade till Svenska kyrkans uppdrag att ansvara för begravningsverksamheten. Eftersom staten, via den statliga begravningsavgiften, garanterar Svenska kyrkan full kostnadstäckning för begravningsverksamheten kan verksamheten i mycket hög grad jämföras med annan offentlig skattefinansierad verksamhet och riskbedömningen kan därför göras utifrån likartade parametrar som lån till kommuner och landsting. Detta har medfört att bankernas kreditbedömning fått ett bredare fokus och att många enheter numera kan låna till investeringar i begravningsverksamheten till räntesatser som är mycket konkurrenskraftiga och att krav på säkerhet i form av pantsättning minskat. Detta gäller även utlåning till investeringar i den kyrkliga verksamheten.

Krav i samband med ett inrättande av bank

Sedan frågan om inrättande av Svenska kyrkans bank behandlades av kyrkomötet år 2005 har kraven för att bedriva institut med finansiella tjänster ökat i en mängd olika steg, bland annat i syfte att skydda branschen (kapitaliseringskrav) och för att minska möjligheter till ekonomisk brottslighet (penningtvättregleringar). Detta innebär bland annat omfattande formella och administrativa krav samt rapporteringstvång till Finansinspektionen vilket kräver kompetens som idag inte finns inom kyrkokansliet.

Kyrkostyrelsens arbete med kontanthantering m.m. idag

Den fasta arbetsgruppen för finansiella frågor på kyrkokansliet har kontinuerligt arbetat med frågor om kontanthantering vilket skett genom exempelvis utveckling av KOB, avtal kring finansiella tjänster, information om Svenska kyrkans organisation och ekonomiska förutsättningar. Detta arbete sker löpande och olika möjliga lösningar prövas, förkastas eller utvecklas antingen inom ramen för den egna verksamheten eller i samverkan med bankerna.

Samtidigt som den tekniska utvecklingen ger givaren möjlighet att bidra till Svenska kyrkans verksamhet på ett enkelt och kostnadseffektivt sätt kan dock konstateras att detta inte inneburit en minskad administration hos mottagaren, Svenska kyrkans församlingar, pastorat och stift. Denna snarare har ökat eftersom kontanthantering inte minskar i samma takt som digitala betalningar ökar. Som registrerat trossamfund är Svenska kyrkan reglerad via bokföringslagen (BFL1999:1078) exempelvis kring hur och när kontanter och digitala inbetalningar ska bokföras. Några generella undantag från detta finns inte vilket innebär att kyrkostyrelsen har små möjligheter påverka lagstiftningen.

När det gäller teknisk utveckling kan Svenska kyrkan i dialog med t.ex. bankerna delvis påverka utformningen och användarvänligheten av digitala betalningar men inte i övrigt på ett enkelt eller kostnadseffektivt sätt bidra till teknisk utveckling.

Det interna regelverk som idag finns kring kollektshantering, kyrkoordningens kapitel 43, har en stark historisk och teologisk förankring. De kompletterande tilläggsbestämmelser som tillkommit i SvKB 2016:1 och 2 ska ses i skenet av en anpassning till befintliga bestämmelser i kyrkoordningen och inte utifrån ett administrativt för-
enklingssperspektiv.

Motion 2018:38, punkt 1

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att motion 2018:38 punkt 1 ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Utskottet konstaterar att frågan om finansiella tjänster återkommit i kyrkomötet vid flera tillfällen under årens lopp. Frågan är ständigt aktuell och behöver därför mötas med kontinuerlig bevakning och utveckling för att möta församlingars, pastorats och stifts behov. Utskottet konstaterar att kyrkokansliet löpande arbetar med frågan exempelvis genom kontinuerlig utveckling av KOB, Svenska kyrkans kollekt- och betalsystem, och genom information till banker om Svenska kyrkans finansieringssituation både avseende den kyrkliga verksamheten och begravningsverksamheten. Utskottet anser att detta ligger inom ramen för det uppdrag kyrkostyrelsen redan har men ser brister i hur information om detta kommuniceras till församlingar, pastorat och stift och skulle gärna se att kyrkostyrelsen åtgärdar detta.

Utskottet ser gärna att kyrkostyrelsens uppdrag kring dessa frågor får en mer prioriterad ställning eftersom det berör den dagliga verksamheten och löpande driften i Svenska kyrkans församlingar, pastorat och stift.

Utskottet föreslår därför att motion 2018:38, punkt 1 ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Motion 2018:38, punkt 2

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att motion 2018:38 punkt 2 ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Avseende punkt 2 i motion 2018:38 anser utskottet att dessa frågor ligger inom ramen för kyrkostyrelsens uppdrag kring löpande utveckling av finansiella tjänster och även ligger väl i linje med kyrkostyrelsens uppdrag att arbeta med förenklingar av inomkyrkliga rutiner och regelverk. Av de delar som hänger samman med kontant- och kollekthantering såsom teknisk utveckling, redovisningsregler och interna regelverk, är det i huvudsak de interna regelverken som kyrkostyrelsen har reell möjlighet att påverka. Den administrativa börda som den nuvarande kollekthanteringen innebär är omfattande och här ser utskottet att det bör kunna finnas stora möjligheter till förenklingar.

Utskottet ansluter sig till Kyrkolivsutskottets yttrande kring kollektens liturgiska betydelse och vikten av att givandet kan ske anonymt. Detta, i kombination med att flera av våra gudstjänstdeltagare inte har tillgång till digitala betalningsformer, gör att kontanthantering kommer att vara nödvändig inom Svenska kyrkan.

Den belastning som man på många håll upplever när det gäller kontanthantering med stora mängder kontanter som under lång tid förvaras i församlingshem och kanslilokaler och som ska transporteras till en bank som är villig att ta emot kontanter kan inte anses stå i rimlig proportion till de belopp som omsätts i form av kontanter. Detta medför en ökad stöld- och rånrisk och, i många fall, långa transporter. Här förutsätter utskottet att kyrkostyrelsen återigen ser över avtalet med Swedbank. I linje med det uppdrag som föreslås av motionärerna ser utskottet gärna att kyrkostyrelsen även aktivt undersöker andra möjliga lösningar.

Utskottet föreslår därför att motion 2018:38, punkt 2 ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Motion 2018:90

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:90.
--

Motionen belyser, enligt utskottet, den problematik som finns kring finansiering av investeringar för många församlingar och pastorat och utskottet anser att det är viktigt att kyrkostyrelsen är aktiv i sin kommunikation med banker och kreditinstitut om de regelverk som styr finansieringen av verksamheten.

Utskottet menar att det inte kan anses vara en del av Svenska kyrkans grundläggande uppgift att bedriva bankverksamhet. Därutöver skulle en sådan satsning kräva nyanställningar i form av ytterligare professionell kompetens kring kreditgivning och finansiella regelverk vid kyrkokansliet.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motion 2018:90 avslås.

Uppsala den 5 oktober 2018

På Ekonomiutskottets vägnar

Veine Backenius, ordförande

Liselotte Ågren, sekreterare

Beslutande: Veine Backenius, ordförande, Mats Ludvigsson, Inger Wahlman, Birger Wernersson, Pernilla Edman, Victor Backström, Marie Wojdkow, Åke Marcusson, Berith Pagels, Fredrik Ottesen, Björn Falkeblad, Suzanne Fredborg, Jenny Nilsson, Erik Johansson och Sara Lindalen.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Leif Nilsson, Hilka Andersson, Roger Sjöberg, Patrik Linde, Birgitta Nilsson, Kjell Kallenberg, Mats Nilsson, Roger Sandström, Petter Nilsson, Bertil Olsson, Terence Hongslo, Bengt Kjellgren och Peter Bernövall.

Biskop Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss till förmån för bifall till motion 2018:90.

Suzanne Fredborg, Björn Falkeblad, Erik Johansson och Victor Backström

---

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets yttrande 2018:3y

Utveckling av finansiella tjänster

Till Ekonomiutskottet

Kyrkolivsutskottets yttrande över motion 2018:38, punkt 2.

Utskottet är positivt till att det görs en översyn av gällande regler och rutiner för kontant- och kollektantering med syfte att de förenklas och anpassas till nya betalsystem.

Utskottet förstår svårigheterna med kontanthantering men vill samtidigt påpeka att kontanter fortfarande används av människor och därför bör Svenska kyrkan ge möjligheten till detta när det handlar om givande. Kollekten är en del av gudstjänsten där människor kan uttrycka sin medkänsla för den andre och sin delaktighet i kyrkans liv och uppdrag, både lokalt och globalt. Utskottet har uppfattningen att det är viktigt att givandet kan ske anonymt, så långt som det är möjligt, även vid användning av digitala betalsätt.

Uppsala den 3 oktober 2018

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Agne Arnesson, ordförande

Peter Ekman, sekreterare

Beslutande: Agne Arnesson, ordförande, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egardt, Niklas Grahn, Kent Karlsson, Elisabet Berggård, Inga Alm, Ann-Christine From Utterstedt, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Vicktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lina Dahm, Kurt Lampinen, Anna Rapakko, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Amanda Carlshamre, Erik Olebark Ringheim, Nina Wahlin, Ellionor Moberg, Anders Ahl, Christoffer Wallin, Lisa Gerenmark, David Castor och Magnus Jarnling.

Biskoparna Eva Brunne och Thomas Petersson har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Ekonomiutskottets betänkande 2018:6

Öka antalet församlingskollekt

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2018:37 Öka antalet församlingskollekt, där föreslås att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se till att kollekterna omfördelas, så att församlingarna själva har rätt att besluta över en större andel av kollekterna än idag och därmed att endast en mindre andel beslutas på stifts- och riksnivå. Utskottet konstaterar att det av regleringen i kyrkoordningen framgår att domkapiteln har egen beslutanderätt över stiftskollekterna. Vidare ansluter sig utskottet till Läronämndens yttrande och menar att församlings-, stifts- och rikskollekt tillsammans uttrycker kyrkans enhet och möjliggör för den enskilde att bli delaktig i kyrkans liv och uppdrag, både lokalt och globalt. Utskottet menar slutligen att kyrkostyrelsens kriterier och principer för fördelning av rikskollekt på ett bättre sätt behöver synliggöras inom Svenska kyrkan än vad som för närvarande är fallet. Detta kan exempelvis ske genom publicering på intranätet. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:37.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:37.

Motionens förslag

Motion 2018:37 av Berth Löndahl m.fl., Öka antalet församlingskollekt

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se till att kollekterna omfördelas så att församlingarna själva har rätt att besluta över en större andel av kollekterna än idag och därmed att endast en mindre andel beslutas på stifts- och riksnivå.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2018:37 i Ln 2018:13y, *bilaga*.

Bakgrund

Reglering i kyrkoordningen

I 43 kap. kyrkoordningen regleras hanteringen av kollekt inom Svenska kyrkan. Där framgår att kollekt får tas upp i samband med gudstjänst för att stödja Svenska kyrkans verksamhet eller någon annan verksamhet som kan anses angelägen för Svenska kyrkan. Rikskollekt får tas upp högst trettio dagar varje år, där kyrkostyrelsen bestämmer kollektändamål och vilka dagar som rikskollekt ska tas upp. Stiftskollekt

får tas upp högst tio dagar varje år, där domkapitlet bestämmer kollektändamål och vilka dagar som stiftskollekt ska tas upp. Församlingskollekt får tas upp vid varje gudstjänst som firas i församlingen, där kyrkorådet eller församlingsrådet bestämmer kollektändamål. En församlingskollekt får dock inte beslutas för dagar då kyrkostyrelsen eller domkapitlet beslutat att rikskollekt respektive stiftskollekt ska tas upp.

1995 års kollektutredning (SKU 1995:8) föreslog en minskning av det maximala antalet riks- och stiftskollekt från trettiofyra respektive tolv till trettio respektive tio, vilket sedan kom att gälla i kyrkoordningen från år 2000.

Kyrkostyrelsens kriterier och principer för rikskollekter

I samband med 2011 års kollektutredning (SKU 2012:1) föreslogs att kriterier och principer för fördelning av rikskollekter skulle fastställas vilket kyrkostyrelsen verkställde 2012. Där framgår bland annat att ”en rikskollekt är en bekräftelse och ett stöd från Svenska kyrkan och ändamålet ska naturligt kunna läggas fram i förbön. En rikskollekt är en möjlighet att markera det gemensamma uppdraget och engagemanget för ett ändamål som är angeläget för hela Svenska kyrkan.”

Följande kriterier och principer gäller för rikskollekter.

Kriterier:

1. Rikskollekterna ska gälla Svenska kyrkans egen verksamhet eller verksamhet i vilken Svenska kyrkan är engagerad samt vara relevant och ge mervärde för hela Svenska kyrkan.
2. Rikskollekterna ska främja arbete bland barn och unga.
3. Rikskollekterna ska främja internationell diakoni och mission.
4. Rikskollekterna ska främja diakonalt arbete.
5. Rikskollekterna ska främja ekumeniskt arbete.

Principer:

1. Antalet rikskollekter per år ska maximalt vara 28.
2. Delade rikskollekter ska undvikas (med undantag för barn-ungdoms- och studentorganisationer).
3. Rikskollekterna ska vara jämt fördelade över året.
4. De traditionella insamlingsperioderna för Svenska kyrkans internationella arbete och Svenska kyrkan i utlandet inramas av rikskollekter.
5. Juldagen, påskdagen och pingstdagen bör förbehållas församlingskollekt.
6. Det bör finnas en stabilitet och långsiktighet i den mottagande organisationens arbete.

Kyrkostyrelsen har således genom princip 1 lagt sig under det maximala antalet rikskollekter som enligt kyrkoordningen får tas upp.

Fördelning av kollekterna 2017

Riks- och stiftskollekter har sedan länge registrerats i Svenska kyrkans kollekt- och betalssystem (KOB). Sedan 2016 är det även obligatoriskt för församlingarna att registrera församlingskollekt i KOB. Det är därför möjligt att ta ut statistik över de totala kollektsummorna inom Svenska kyrkan ur systemet. 2017 års kollekt fördelade sig mellan riks- stifts- och församlingskollekt enligt tabellen nedan.

Kollekttyp	Insamlat totalt, kr	Insamlat %
Rikskollekt	38 412 869	39
Stiftskollekt	9 428 900	10
Församlingskollekt	50 468 646	51
Summa	98 310 415	100

Behandling i tidigare kyrkomöten

Vid 2004 års kyrkomöte behandlades motion 2004:11, där motionären föreslog att kyrkostyrelsen får i uppdrag att förbereda en ändring i kyrkoordningen så att beslut om att avskaffa riks- och stiftskollekterna kan fattas.

Ekonomi- och egendomsutskottet behandlade motionen i betänkande EE 2004:4. Utskottet föreslog avslag på motionen med följande motivering.

Läronämnden framhåller att kollekten är, liksom förbönen, en del av gudstjänsten, där den enskilde kan uttrycka sin medkänsla med andra människor och sin delaktighet i kyrkans liv och uppdrag, både lokalt och globalt. Vidare menar Läronämnden att församlings-, stifts- och rikskollekter möjliggör detta och uttrycker kyrkans enhet. Ekonomi- och egendomsutskottet ansluter sig till det och menar också att rikskollekterna är ett utmärkt tillfälle att informera om olika delar av Svenska kyrkans verksamhet och att engagera församlingen i rikstäckande och globala intressen. Dessa tankar uttrycks även i Kyrkolivsutskottets yttrande. Kyrkolivsutskottet understryker samtidigt det positiva i utvecklingen mot större andel församlingskollekt och lyfter fram värdet av det lokala engagemanget och frivilligheten vid val av kollektändamål, men utskottet menar ändå att avskaffande av riks- och stiftskollekter är att gå för långt. Budgetutskottet påpekar i sitt yttrande över motion 2004:11 att motionens förslag i praktiken innebär ett tvingande beslut att avskaffa riks- och stiftskollekterna och att det i sin tur innebär att ekonomiska åtaganden måste finansieras på annat sätt. Även Budgetutskottet betonar att riks- och stiftskollekter synliggör ett gemensamt ansvar för Svenska kyrkan i sin helhet. Ekonomi- och egendomsutskottet anser att den nuvarande fördelningen mellan riks-, stifts- och församlingskollekt är väl avvägd och föreslår avslag till motion 2004:11.

Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:37.

Mot bakgrund av vad som föreslås i motionärens förslag till kyrkomötesbeslut vill utskottet understryka att det av regleringen i kyrkoordningen framgår att domkapitlen har egen beslutanderätt över stiftskollekterna. Kyrkoordningen medger således inte att kyrkostyrelsen beslutar om stiftskollekter.

Utskottet ansluter sig till Läronämndens yttrande och menar att församlings-, stifts- och rikskollekter tillsammans uttrycker kyrkans enhet och möjliggör för den enskilde att bli delaktig i kyrkans liv och uppdrag, både lokalt och globalt.

Den i bakgrundsbeskrivningen redovisade statistiken avseende insamlade kollektmedel för 2017 tyder enligt utskottet på att nuvarande fördelning av kollekt-tillfällen i kyrkoordningen är väl avvägd.

Utskottet menar slutligen att kyrkostyrelsens kriterier och principer för fördelning av rikskollekter på ett bättre sätt behöver synliggöras inom Svenska kyrkan än vad som för närvarande är fallet. Detta kan exempelvis ske genom publicering på intranätet.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motion 2018:37.

Uppsala den 4 oktober 2018

På Ekonomiutskottets vägnar

Veine Backenius, ordförande

Jan Östlund, sekreterare

Beslutande: Veine Backenius, ordförande, Mats Ludvigsson, Inger Wahlman, Birger Wernersson, Pernilla Edman, Peter Bernövall, Marie Wojidkowiak, Åke Marcusson, Berith Pagels, David Lång, Björn Falkeblad, Suzanne Fredborg, Jenny Nilsson, Erik Johansson och Sara Lindalen.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Leif Nilsson, Hilka Andersson, Roger Sjöberg, Patrik Linde, Birgitta Nilsson, Kjell Kallenberg, Victor Backström, Mats Nilsson, Roger Sandström, Fredrik Ottesen, Petter Nilsson, Bertil Olsson och Terence Honglo.

Biskop Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2018:13y

Församlingskollekt

Läronämndens yttrande över motion 2018:37

Läronämnden hänvisar till sitt yttrande Ln 2004:8:

Svenska kyrkan är en enhet som framträder på tre nivåer: församling, stift och nationell nivå. Kollekten är, liksom förbönen, en del av gudstjänsten, där den enskilde kan uttrycka sin medkänsla med andra människor och sin delaktighet i kyrkans liv och uppdrag, både lokalt och globalt. Församlings-, stifts- och rikskollekt möjliggör detta och uttrycker kyrkans enhet.

Uppsala den 30 augusti 2018

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Jenny Sjögren, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Susanne Rappmann, biskop Eva Nordung Byström, biskop Åsa Nyström, biskop Thomas Petersson, biskop Eva Brunne, Eva-Lotta Grantén, Marta Axner Ims, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Mikael Wininge.

Kyrkomötet Ekonomiutskottets betänkande 2018:7

Utlandskyrkan och clearing

Sammanfattning

Betänkandet behandlar motion 2018:28. I motionen föreslås att kyrkostyrelsen får i uppdrag att utreda förutsättningarna för att utlandskyrkan ska ingå i clearingsystemet.

Utskottet konstaterar att de lokalt satta avgifterna för bland annat vigsel i de olika utlandsförsamlingarna fungerar som delfinansiering av övrig verksamhet. Dessa avgifter är vanligtvis högre än den taxa för clearing som gäller mellan svenska församlingar. Vid en anslutning till clearingsystemet skulle detta innebära ett ekonomiskt avbräck för utlandsförsamlingarna.

Med anledning av ovanstående föreslår utskottet att kyrkomötet beslutar att avslå motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:28.

Motionens förslag

Motion 2018:28 av Tomas Rosenlundh m.fl., Utlandskyrkan och clearingsystemet för kyrkliga handlingar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningarna för att utlandskyrkan ska ingå i clearingsystemet vad gäller de kyrkliga handlingarna, med en utvidgning till att gälla någon form av ersättning även vid välsignelse över borgerligt ingått äktenskap i de fall juridisk vigsel inte kan genomföras.

Yttrande från andra utskott

Ekumenikutskottet har yttrat sig över motionen i Eu 2018:1y, se *bilaga*.

Bakgrund

Frågor om clearing avseende kostnader i samband med kyrkliga handlingar har sedan år 2000 vid ett flertal tillfällen behandlats av kyrkomötet.

Vid kyrkomötet år 2000 behandlade Ekonomi- och egendomsutskottet (EE 2000:4) tre motioner (2000:18, 2000:36 och 2000:48) som alla handlade om obligatorisk clearing avseende kostnader för dop eller vigsel i annan församling. I sitt yttrande (Ln 2000:3y) om clearing vid dop och avgifter vid vigsel skrev Läronämnden bl.a. följande.

Svenska kyrkan är öppen för alla dem som vill tillhöra den. Det är tydligt att det finns en skillnad mellan denna grundläggande uppfattning som är en viktig del av Svenska kyrkans syn på sig själv som folkkyrka och de bestämmelser som motiverar avgifter för kyrkliga handlingar på annan ort än inom den egna territorialförsamlingen. De pastorala svårigheter som uppstår i sådana fall skadar kyrkans trovärdighet. Det uppfattas som stötande att kyrkoavgiften inte anses täcka sådana kostnader.

Utskottet menade att det fanns bärande argument för att ge kyrkostyrelsen ett uppdrag att ”göra en grundlig genomlysning när det gäller avgifter och clearing mellan församlingarna i samband med kyrkliga handlingar”. Utskottet föreslog därför att kyrkomötet skulle ge detta uppdrag till kyrkostyrelsen. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Kyrkostyrelsen återkom i en skrivelse (KsSkr 2002:9) till kyrkomötet med ett förslag om införande av obligatorisk clearing av kostnader för dop och vigsel samt obligatorisk konfirmationsersättning. Ekonomi- och egendomsutskottet föreslog i sitt betänkande (EE 2002:2) att kyrkomötet skulle anta de av kyrkostyrelsen i skrivelsen föreslagna ändringarna av 42 kap. 6, 7 och 8 §§ kyrkoordningen. Kyrkomötet beslutade enligt utskottets förslag.

Med anledning av en motion (2007:54) behandlade Ekonomi- och egendomsutskottet vid 2007 års kyrkomöte frågan om konfirmandersättning för utlandssvenskar som inte har någon hemförsamling i Sverige. I sitt betänkande (EE 2007:4) föreslog utskottet att kyrkomötet skulle uppdraga åt kyrkostyrelsen att ”snarast vidta nödvändiga åtgärder för att lösa de finansieringsproblem som motionärerna belyser” vilket också blev kyrkomötets beslut. Frågan om clearing vid dop och vigslar omfattades inte av motionen och behandlades därför heller inte av utskottet.

Kyrkostyrelsen tog upp den vid det föregående kyrkomötet aktualiserade frågan i sin skrivelse (KsSkr 2008:4). I avsnitt fem av denna skrivelse föreslogs att bestämmelsen i 42 kap. 7 a § skulle ändras ”så att det klargörs att den nationella nivån står för konfirmationsersättningen i de fall då konfirmanden tillhör Svenska kyrkan, men inte har någon hemförsamling i Sverige”. Skrivelsen behandlades av Kyrkorättsutskottet som föreslog i sitt betänkande (Kr 2008:1) att kyrkomötet skulle anta förslaget. Kyrkomötet beslutade i enlighet med detta.

I oktober 2008 fastställde kyrkostyrelsen direktiv för en utredning om clearing för kyrkliga handlingar. Bakgrunden var kyrkomötets behandling år 2007 av frågor om clearing. I direktiven sägs att utredningen skulle ”omfatta en mer genomgripande översyn av clearingsystemet i dess helhet, dess syfte och konstruktion”. I enlighet med detta skulle även utredningen behandla clearingfrågor som rör Svenska kyrkans församlingar i utlandet.

Även den av kyrkostyrelsen tillsatta utredningen om förändrad organisation av Svenska kyrkan i utlandet konstaterar i sitt slutbetänkande, *Utlandskyrkan – struktur och delaktighet* (SKU 2009:1), att den inte tar upp frågan om clearing för utlandsboende då den behandlas av den utredning om clearing som kyrkostyrelsen tillsatt.

Utredningen *Ersättning för kyrkliga handlingar* (SKU 2009:3) lämnades till kyrkostyrelsen i november 2009. Utredningen konstaterar följande.

För närvarande får den enskilda stå för kostnaden för kyrkliga handlingar som utförs inom utlandskyrkan utom beträffande dop som i enlighet med kyrkoordningens bestämmelser alltid sker avgiftsfritt. Beträffande utlandssvenskar, med vilka i det här sammanhanget avses Svenska kyrkans medlemmar som är bosatta utomlands, finns inga särskilda regler i kyrkoordningen vad gäller dop, vigsel och begravningsgudstjänst

som utförs i Sverige. Utredningen konstaterar att den församling där den kyrkliga handlingen äger rum normalt står för kostnaden för den. Det är en ordning som har rekommenderats av dåvarande Församlingsförbundet. Detta gäller dop, vigsel och begravningsgudstjänst. Beträffande konfirmation står den nationella nivån för ersättningen enligt 42 kap. 7 a § i kyrkoordningen. Utlandsförsamlingarna bestämmer sina egna avgifter för kyrkliga handlingar. Det gäller både dessa församlingars medlemmar och personer som är bosatta i Sverige. Utredningen påpekar att vigselrätten är reglerad på olika sätt i de länder där Svenska kyrkan verkar. Frekvensen av vigslar är beroende av om utlandskyrkan ligger inom ett turistområde eller ej. Ersättningar för vigslar och för kyrkliga välsignelser har stor betydelse för många utlandsförsamlingars ekonomi. [...] Utredningen om förändrad organisation av Svenska kyrkan i utlandet avlämnade sitt betänkande *Utlandskyrkan – Struktur och delaktighet* sommaren 2009. Enligt utredningens förslag ska utlandskyrkan knytas närmare till den övriga verksamheten inom Svenska kyrkan. Om utredningens förslag antas av kyrkomötet kvarstår dock många frågor som behöver analyseras vidare om man vill integrera utlandsverksamheten i ersättningssystemet. Bland annat gäller det medlemskapets karaktär och kyrkoavgiftens utformning. Dessutom tillhör en stor del av Svenska kyrkans medlemmar som är bosatta utomlands inte någon utlandsförsamling. Clearingutredningen lägger därför inte något förslag i frågan trots att utredningen ser det som önskvärt att utlandskyrkan på sikt kan ingå i clearingsystemet. Beträffande kostnaden för vigsel och begravningsgudstjänst för utlandssvenskar i Sverige gör utredningen i sina överväganden ett förtydligande. Utredningen menar att utlandssvenskar ska betala avgift för vigsel och begravningsgudstjänst i Sverige eftersom det inte finns reglerat att det sker avgiftsfritt. En avgift motsvarande clearingbeloppet nämns som lämpligt.

Av kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2010:5 framgår kyrkostyrelsens skäl till att instämma med utredningens förslag att inte integrera utlandsförsamlingarna i clearingsystemet. I skrivelsen behandlas både ersättningar för kyrkliga handlingar som utförs i utlandsförsamlingarna för Svenska kyrkans medlemmar som är bosatta i Sverige och ersättningar för kyrkliga handlingar i Sverige för utlandssvenskar som är medlemmar i Svenska kyrkan.

Kyrkoordningens bestämmelser om avgifter för kyrkliga handlingar gäller inte inom utlandskyrkan. Utlandsförsamlingarna bestämmer själva sina avgifter. Kostnader för kyrkliga handlingar i Sverige för Svenska kyrkans medlemmar som är bosatta utomlands står förrättningsförsamlingen normalt för, utom vad gäller konfirmation som den nationella nivån står för enligt ett kyrkomötesbeslut från 2008.

Kyrkostyrelsen ansluter sig till utredningens bedömning att det finns alltför många olösta frågor för att det ska vara möjligt att integrera utlandskyrkan i ersättningssystemet. Styrelsen klargör också att kyrkliga handlingar för medlemmar i Svenska kyrkan som är bosatta utomlands ska tillhandahållas avgiftsfritt av församlingarna i Sverige.

Slutligen kan konstateras att delar av frågeställningen kring att integrera utlandsförsamlingarna i clearingsystemet har beröringspunkter med den utredning som under hösten 2018 ska påbörjas kring kyrkomedlemmets möjlighet att välja egen präst vid

kyrkliga handlingar (KmSkr 2016:8 med EE 2018:6). Den gemensamma punkten är det förväntningsgap som finns kring vad man som medlem i Svenska kyrkan förväntar sig att erhålla avgiftsfritt genom sitt medlemskap. Detta kompliceras ytterligare något då medlemskap i Svenska kyrkans församlingar i utlandet är av en annan karaktär än medlemskap i Svenska kyrkan. Detta medlemskap är snarare att betrakta som medlemskap i en lokal ideell förening. Här finns därmed likheter kring förväntningar på vad medlemskapet innebär och vad som, enligt kyrkoordningen, är möjligt och/eller tillåtet för Svenska kyrkans församlingar, inom och utom landets gränser, att tillhandahålla.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:28.

Utskottet konstaterar att utlandsförsamlingarnas verksamhet bedrivs under vitt skilda förutsättningar. De verkar i huvudsak som ideella eller religiösa föreningar och omfattas bland annat av respektive lands lagstiftning kring ideell och religiös verksamhet samt skatte- och moms lagstiftning. Svenska kyrkans nationella nivå delfinansierar verksamheten huvudsakligen genom att tillhandahålla utsänd personal, men övrig verksamhet, personal och lokaler finansieras via egna medel såsom medlemsavgifter, gåvor och bidrag. Avgifter för kyrkliga handlingar är ett annat exempel på sådan finansiering.

Utskottet har fått veta att taxorna för vigsel skiljer sig åt mellan de olika utlandsförsamlingarna, men gemensamt är att de bidrar till att församlingarna kan bedriva övrig verksamhet. Gemensamt är även att taxorna i normalfallet ligger högre eller väsentligt högre än den nuvarande taxan för clearing av vigsel. Utskottet menar att om utlandsförsamlingarna skulle infogas inom clearingsystemet utan kompensation i form av ökade bidrag skulle detta underminera nuvarande verksamhet i utlandsförsamlingarna.

Utskottet menar att det förväntningsgap som finns kring vad man som medlem i Svenska kyrkan förväntar sig att erhålla kostnadsfritt och vad som är tillåtet och möjligt att tillhandahålla är ett reellt problem men lösningen ligger inte i att infoga utlandsförsamlingarna i clearingsystemet, frågan är mer komplex än så. Utskottet ställer sig därför inte bakom det Ekumenikutskottet skriver i sitt yttrande att det i den pågående genomlysningen av utlandskyrkan bör även möjligheten att anslutas i clearingsystemet vägas in.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet avslag på motion 2018:28.

Uppsala den 5 oktober 2018

På Ekonomiutskottets vägnar

Veine Backenius, ordförande

Liselotte Ågren, sekreterare

Beslutande: Veine Backenius, ordförande, Mats Ludvigsson, Inger Wahlman, Birger Wernersson, Pernilla Edman, Peter Bernövall, Marie Wojidkow, Åke Marcusson, Berith Pagels, Fredrik Ottesen, Bengt Kjellgren, Suzanne Fredborg, Jenny Nilsson, Erik Johansson och Sara Lindalen.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Leif Nilsson, Hilka Andersson, Roger Sjöberg, Patrik Linde, Birgitta Nilsson, Kjell Kallenberg, Victor Backström, Mats Nilsson, Roger Sandström, Petter Nilsson, Björn Falkeblad, Bertil Olsson och Terence Honglo.

Biskop Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Ekumenikutskottets yttrande 2018:01y

Utlandskyrkan och clearing

Till Ekonomiutskottet

Ekumenikutskottets yttrande över motion 2018:28 Utlandskyrkan och clearing-systemet för kyrkliga handlingar.

Grunden för clearingsystem i Svenska kyrkan bygger på ömsesidighet där olika församlingar reglerar mellan varandra så att olika former av harmonisering och kostnadsneutralitet kan upprättas. Utlandskyrkan står i dagsläget i princip utanför clearingsystem, vilket beror på att utlandsförsamlingarnas villkor skiljer sig från församlingar i Sverige.

Utifrån Svenska kyrkans helhetsperspektiv ser Ekumenikutskottet behov att i nu pågående genomlysning av utlandskyrkan även ta med en genomgång när det gäller deras möjligheter att inkluderas i clearingsystem.

Vid behandling av ärendet har kyrkokansliets rättschef och avdelningschefen för utlandskyrkan deltagit i utskottet och svarat på frågor från utskottets ledamöter.

Uppsala den 3 oktober 2018

På Ekumenikutskottets vägnar

Katarina Glas, ordförande

Stig Lundberg, sekreterare

Beslutande: Katarina Glas, ordförande, Gun Eriksson, Stefan Hortlund, Agneta Brendt, Klas Corbelius, Johan Garde, Ulla Birgersdotter, Karin Nodin, Jan Wahn, Camilla Berard Granström, Jan Olov Sundström, Jerker Schmidt, Anders Nihlgård, Anders Novak och Anki Erdmann.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ulla Löfven, Christian Bonde, Erik Vikström, Veronica Litström, Britas Lennart Eriksson, Stig Axelsson, Roger Larsson, Kristin Molander, Åsa Ingårda, Niklas Larsson, Linnea Bjuhr, Madelaine Erlandsson, Birgitta Axelsson Edström och Caroline Åkerhielm.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.